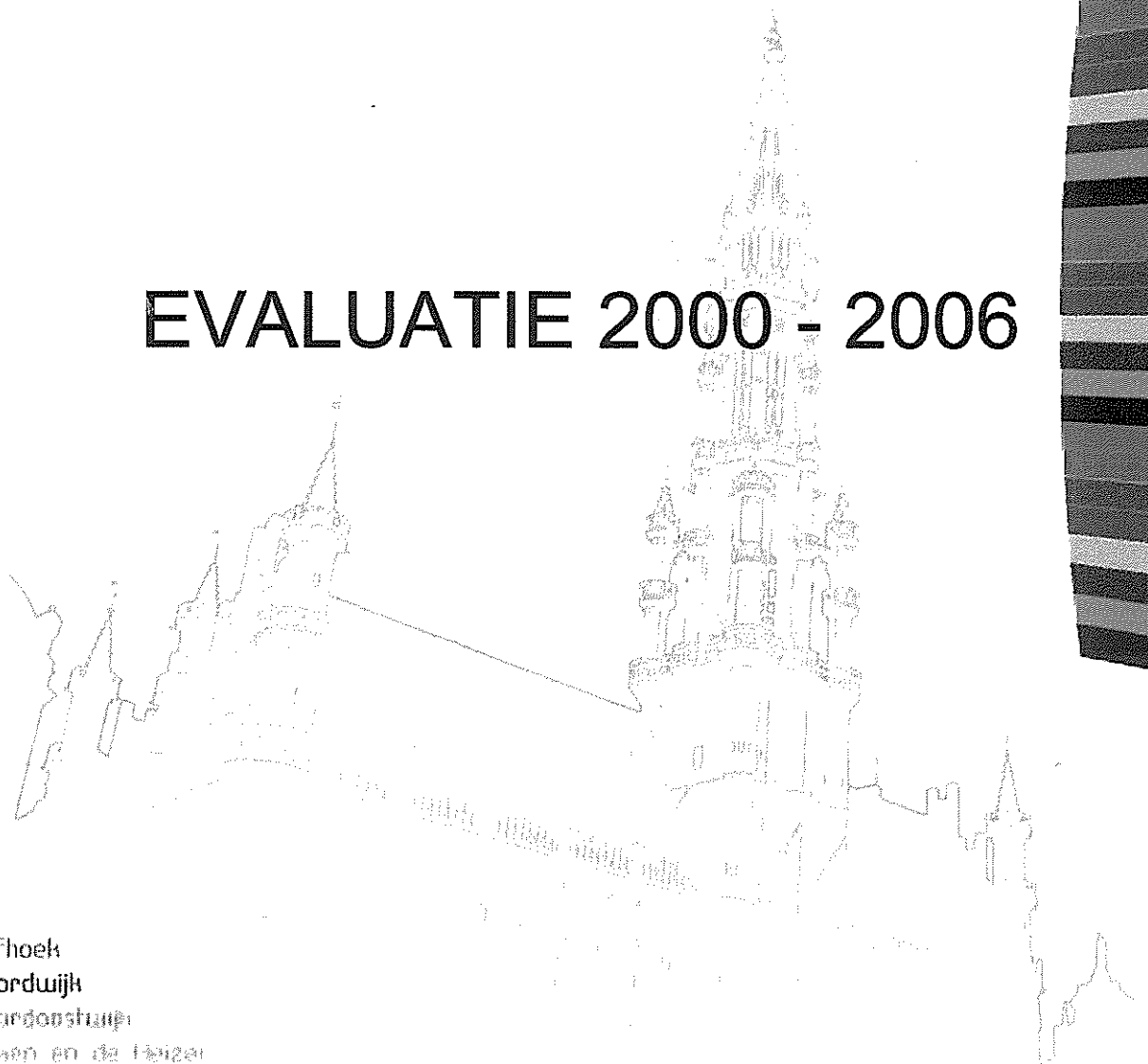

Gemeentelijk Ontwikkelingsplan

Stad Brussel

EVALUATIE 2000 - 2006

Vijfhoek
Noordwijk
Noordoostruip
Lohen en de Heizer
Lohenoort
Neder-Over-Heembeek
Horen
Kanaal

INLEIDING.....	3
HFDST 1: EEN BEWOONDE, STABIELE EN SOLIDAIRE STAD	4
1.1 De bevolking doen toenemen en beter verwelkomen.....	4
1.2 Een dynamisch huisvestingsbeleid voeren	4
1.3 Het gemengd sociaal karakter van de woningen stimuleren	8
HFDST 2: EEN STAD ALS MOTOR VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING.....	12
2.1 De economische activiteit ondersteunen	12
2.1.1 Kantoren.....	12
2.1.2 KMO's	13
2.1.3 Handel.....	13
2.2 De werkgelegenheid ondersteunen.....	15
HFDST 3: EEN VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJKE STAD, IN FUNCTIE VAN EEN BETERE VERDELING VAN DE RUIMTE	18
3.1 Algemene inleiding	18
3.2 Openbaar vervoer	19
3.3 Wegenstelsel.....	21
3.4 Zwakke weggebruikers.....	23
3.5 De waterweg.....	24
HFDST 4: EEN GROENE, NETTE EN DUURZAME STAD	26
4.1 Groene ruimten.....	26
4.2 Duurzame ontwikkeling promoten.....	28
HFDST 5: LEEFKLIMAAT – EEN MOOIE STAD, WAAR HET PRETTIG WONEN IS.....	32
5.1 Openbare ruimte.....	32
5.2 Erfgoed en gebouwen.....	34
5.2.1 Erfgoed.....	34
5.2.2 Gebouwen	35
HFDST 6: EEN GOED UITGERUSTE STAD, TEN DIENSTE VAN IEDEREEN.....	37
6.1 Onderwijs	37
6.1.1 Infrastructuur.....	37
6.1.2 Pedagogie.....	37
6.2 Kinderen en jongeren	38
6.2.1 Kinderen en gezinnen.....	38
6.2.2 Jongeren	39
6.3 Sociaal beleid	40
6.3.1 Infrastructuur.....	40
6.3.2 Sociale acties.....	41
6.4 Gezondheidsbeleid	42
6.5 Veiligheids- en preventiebeleid.....	43
6.6 Cultuur.....	44
6.6.1 Infrastructuur.....	44
6.6.2 Cultuur promoten en herwaarderen.....	46
6.7 Toerisme.....	47
6.8 Sport en vrije tijd.....	49
6.8.1 Infrastructuur.....	49
6.8.2 Beheer	50
HOOFDSTUK 7: EEN HOOFDSTAD OP MENSELIJKE SCHAAL.....	51
HOOFDSTUK 8: EEN GEORGANISEERDE STAD.....	53
8.1 Fiscaliteit en financiën.....	53
8.2 Organisatie van departementen en diensten	55
8.3 Relatie met de bevolking.....	55
8.4 Relatie met de andere gemeenten en overheden.....	56
EVALUATIE.....	58

INLEIDING

Evolutie van het Gemeentelijk Ontwikkelingsplan (GemOP)

Laat ons even de voorgeschiedenis van het GemOP overlopen aan de hand van enkele belangrijke fasen. In 1996 werden de studiebureaus aangewezen. Het basisdossier werd door het Gewest goedgekeurd in 1999 en het ontwerpplan in 2002. Begin 2005 ten slotte trad het definitieve plan in werking.

Om de follow-up van de doelstellingen uit het GemOP te verzekeren, aan de hand van een regelmatig evaluatieverslag, werd een interdepartementaal bestuurscomité opgericht. De huidige tekst geeft een eerste overzicht van de verwezenlijkingen van de Stad gedurende de legislatuur 2000-2006.

De volgende fase zal bestaan uit een eventuele wijziging van het GemOP na de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2006. De beslissing i.v.m. de wijziging moet genomen worden binnen de zes maanden die volgen op de installatie van de nieuwe gemeenteraad in januari 2007.

Werkwijze

Het evaluatieverslag werd in hoofdzaak opgesteld op basis van de instrumententabellen. Deze tabellen, die alle maatregelen opsommen die genomen moeten worden om het GemOP te verwezenlijken, zullen volledig van aantekeningen worden voorzien en eveneens ter beschikking van het grote publiek worden gesteld. Een gedetailleerde analyse van dit hulpmiddel zal worden uitgewerkt in het hoofdstuk "Evaluatie".

De informatiebronnen waren enerzijds de vergaderingen met de betrokken partners en anderzijds documenten zoals de publicaties van de Stad (Brusseleir, brochures,...), berichten uit de pers of websites.

Tot slot willen we opmerken dat het verslag zich in hoofdzaak toespitst op de acties die daadwerkelijk werden gerealiseerd en dat de tekst daarom grotendeels van positieve aard is. Het hoofdstuk "Evaluatie" daarentegen behandelt de maatregelen die niet werden gerealiseerd en de verschillende oorzaken van dit gebrek aan vooruitgang.

HFDST 1: EEN BEWOONDE, STABIELE EN SOLIDAIRE STAD

1.1 De bevolking doen toenemen en beter verwelkomen

De bevolking van de Stad Brussel is sinds het jaar 2000 steeds blijven toenemen en dit na een periode van afname van ongeveer dertig jaar. In 2005 bedroeg het aantal inwoners 144.772, dat wil zeggen 10.953 meer dan in 2000.

De Stad heeft getracht om niet alleen het onthaal van de nieuwe inwoners te verbeteren, maar ook en vooral het informeren van de bevolking als geheel evenals haar deelname aan het leven in de Stad. Met dat doel werden er heel wat brochures gepubliceerd en verdeeld. In 2000 werd er een folder gepubliceerd over de woonkwaliteiten van het stadscentrum. Sinds 2003 ontvangen de nieuwe Brusselaars systematisch een vademecum van de gemeenteadministratie, met daarin al de nuttige telefoonnummers en adressen van de administratie. Dit vademecum is beschikbaar in alle plaatsen in de gemeente die toegankelijk zijn voor het publiek evenals op de website, en werd opgenomen in de *Brusseleir*.

Vier verbindingsbureaus van de dienst Bevolking¹, gesitueerd in Laken, Neder-Over-Heembeek, Haren en de Noordoostwijk, dienden reeds als tussenschakel voor het verkrijgen van certificaten. In de Louizawijk werd een nieuw bureau geopend om zo het gehele grondgebied van de Stad te bestrijken.

In 2004 werd de "*Brusseleir*" in het leven geroepen, het maandelijks informatiemagazine van de Stad. Het wordt verdeeld in de brievenbussen van alle inwoners (100.000 exemplaren). Het magazine heeft een rubriek "*Brussel praktisch*" met daarin allerhande nuttige adressen, "*Brussel buurten*" waarin de specifieke eigenschappen van de verschillende wijken aan bod komen, "*Brussel diensten*", "*Brussel actueel*" en "*Brussel bruist*" dat een overzicht van de evenementen geeft.

Deze brochures worden aangevuld en overgenomen op de website van de Stad: www.brucity.be.

1.2 Een dynamisch huisvestingsbeleid voeren

Grondregie, OCMW

Het openbare aanbod aan woningen is vooral toegenomen door de dynamiek van het OCMW en van de Grondregie, die allebei terreinen en goederen in heel België verkocht hebben om de opbrengst ervan opnieuw te investeren op het grondgebied van de gemeente.

De Grondregie², die eind 2002 werd opgericht, heeft zich ingezet om het beheer van de stadseigendommen financieel gezond te maken door zich een zeer streng meerjarig financieel

¹ Adressen van de verbindingsbureaus: Laken, Emile Bockstaellaan 246; Haren, Kortebachstraat 10; Neder-Over-Heembeek, Kraatveldstraat 9; Noordoostwijk, Leuvensesteenweg 300.

² Tot in 2002 maakten de stadseigendommen deel uit van het departement Economie dat de onroerende goederen en terreinen bestemd voor huisvesting beheerde. De nieuwe Grondregie werd opgericht om de onroerende goederen en terreinen van de Stad te beheren die bestemd zijn voor de huisvesting en de handel; hoewel ze geen rechtspersoonlijkheid bezit, beheert ze toch haar eigen budget, haar eigen boekhouding en haar eigen schatkist.

en investeringsplan op te leggen. Op die manier is haar schuldenlast verminderd van 70 miljoen euro eind 2002 tot 44 miljoen euro eind 2006. In de periode van 2000 tot 2006 heeft de Grondregie 219 openbare woningen op de markt gebracht en nieuwe private kopers hebben ± 700 woningen opgericht of voorzien daar waar eigendommen werden verkocht. Zo verwacht de Regie haar patrimonium uit te breiden met zo'n 600 woningen – een patrimonium dat op die manier op een totaal van 3.293 woningen zou gebracht worden – en dat op een periode van 10 jaar (tussen 2000 en 2010). Ze bouwt een bestand van woningen met sociaal karakter uit via de wijkcontracten (zie hieronder) en vergroot het segment kwaliteitsvolle middenklassewoningen, tussen private en sociale huisvesting in, tegemoetkomend aan de vraag van inwoners met een gemiddeld inkomen (zie hieronder voor de evolutie van de huisvesting per wijk). De toelatingsvoorwaarden zijn verbeterd door de oprichting van een verhuuragentschap en het rekening houden met openbare toelagen van officiële en blijvende aard, zoals de gezinstoelagen, voor het bepalen van de huurcriteria. Er is bovendien een permanente begeleiding verzekerd voor de opvolging van de huurders in het kader van onopgeloste problemen inzake samenwoning of beheer. Er werd een permanente bemiddeling voorzien voor huurgeschillen. De ombudsvrouw, ten slotte, werkt als een katalysator tussen de huurders en het Gewest.

Het OCMW op zijn beurt zal tegen eind 2006 239 volledig vernieuwde en opgeknapt woningen op de markt brengen en is van plan er nog 463 nieuwe toe te voegen aan zijn patrimonium van 1.650 woningen en dit op een periode van 6 jaar. Het is een partner bij belangrijke acties van de wijkcontracten en legt zich ook toe op verkavelingsprojecten (zie hieronder). Het geeft voorrang aan het bouwen van appartementen voor kroostrijke families en aan personen die hulp krijgen van het OCMW. Het aantal inkomsten waarmee rekening wordt gehouden is eveneens verruimd (het toelaatbare aandeel van de huur in de uitgaven van een gezin is verhoogd van 30 % naar 40 %, zelfs 50 % in bepaalde gevallen, en er wordt rekening gehouden met nieuwe inkomsten zoals alimentatie om een groter aantal mensen toegang te verschaffen).

Het bouwen van deze woningen gaat gepaard met een verbetering van hun kwaliteit, in het bijzonder door de principes van duurzame ontwikkeling en van rationeel energieverbruik te hanteren. Denken wij bijvoorbeeld aan het gebouw "L'Oréal" dat in de Begijnhofwijk in opbouw is in opdracht van de Grondregie en de "zeepfabriek Heymans" in de Anneessenswijk, waarvoor de stedenbouwkundige vergunning in 2006 door het OCMW werd aangevraagd.

De wijkcontracten

De wijkcontracten, die gefinancierd worden door de Stad Brussel en het Brussels Gewest, hebben als doelstelling bepaalde oude wijken nieuw leven in te blazen door de verbetering van de huisvestingskwaliteit, de herinrichting van de openbare ruimte en het stimuleren van het sociaal, cultureel en economisch leven. Sinds 2001 hebben de wijkcontracten³ elkaar voortdurend opgevolgd; ze zijn verdeeld over de Vijfhoek, de Noordwijk en Laken. In deze vierjarige programma's wordt in totaal meer dan 95 miljoen euro geïnvesteerd, gespreid over

---

³ Wijkcontract: vierjarig herwaarderingsprogramma van een wijk op initiatief van de gemeente en het gewest, gericht op de verbetering en de uitbreiding van het woningpark, de verbetering van het leefklimaat, van de openbare ruimte en de binnenterreinen van huizenblokken, en op projecten die in hoofdzaak de sociale cohesie en integratie op het oog hebben.

de periode van 1999 tot 2009⁴ (zonder het meest recente wijkcontract mee te tellen, dat nog niet is gebudgetteerd en in 2007 een aanvang zou moeten nemen). De gezamenlijke inspanningen van de Grondregie en het OCMW hebben, in de 7 zones die actief zijn sinds 2001, 304⁵ aan sociale huisvesting gelijkgestelde woningen voortgebracht⁶. Andere actoren spelen eveneens een rol, zoals de GOMB, Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Woningfonds of private actoren, die samen meer dan 160 woningen, al dan niet geconventioneerd, hebben toegevoegd⁷.

In deze zones moedigt de Stad in het bijzonder de privé-sector aan om zijn woningen te renoveren en hun kwaliteit te verbeteren. Zij geeft informatie over alle mogelijke renovatiepremies via het Netwerk Wonen (verenigingen gespecialiseerd in deze materie), wat ongeveer 500 renovatieaanvragen per jaar oplevert op het grondgebied van de gemeente.

Samen met het OCMW bouwt zij het "Project X" uit dat voorstelt om onbewoonbare private huurwoningen in conformiteit te brengen met de huisvestingscode en daarbij de bestaande huurders te behouden. Het OCMW (of het sociaal vastgoedkantoor) wint zijn investering terug door gedurende een bepaalde periode het beheer van de woning over te nemen en een deel van de huurinkomsten aan de bron in te houden. In maart 2006 waren in het wijkcontract Onze-Lieve-Vrouw ten Rode op die manier reeds 25 woningen gerenoveerd en opnieuw in gebruik genomen, terwijl voor 14 andere werken in uitvoering waren. In het raam van het huisvestingsluik van het Grootstedenbeleid hebben de Stad Brussel en het OCMW zich ertoe verbonden het "Project X" uit te breiden naar andere achtergestelde wijken. Daarvoor hebben ze samen een vereniging opgericht conform het hoofdstuk 12 van de OCMW-wet, met de naam "Project X".

Bij de wijkcontracten gaat het bouwen van woningen gepaard met de renovatie van voorzieningen van openbaar nut en van openbare ruimten, evenals met sociale stimulansen, maar deze luiken zullen in de desbetreffende hoofdstukken verder aan bod komen.

Begeleiden van de privésector en ontwikkelen van publiek-private partnerships

Voor bepaalde sites, zoals het huizenblok Comines-Froissart of het Martelaarsplein bijvoorbeeld, werden rondetafelgesprekken georganiseerd om bestaande stadskankers aan te pakken. Voor het Martelaarsplein heeft dit geleid tot het realiseren van woningen en tot de renovatie van de geklasseerde gebouwen op het plein. Voor het huizenblok Comines-Froissart, een stadskanker in het centrum van de Europese wijk, werden in 2006 twee

⁴ De wijkcontracten Anneessens-Fontainas en Antwerpen-Alhambra zijn officieel afgerond in 1998 en zullen in dit overzicht niet worden opgenomen. De wijkcontracten Papenvest (1997-2001), Maria-Christina (1997-2001), Noord (1999-2003), en Huidevetters (2000-2004) zijn officieel afgerond, maar de uitvoering van de interventies inzake huisvesting en de openbare ruimte is nog aan de gang. In Laken zijn de wijkcontracten Paleis-over-de-Bruggen (2003-2007) en Leopold tot Leopold (2005-2009) in volle uitvoering. In het centrum is het wijkcontract Onze-Lieve-Vrouw ten Rode (2003-2007) (in het zuidwesten van de Vijfhoek) eveneens in uitvoering en het wijkcontract "De Kaaien" ten slotte (in het noordwesten van de Vijfhoek), waarvoor het basisdossier tegen eind 2006 goedgekeurd zou moeten zijn, zal in 2007 ongetwijfeld een aanvang nemen.

⁵ 262 woningen van de Grondregie en 42 van het OCMW

⁶ Grondregie : (Maria-Christina) 43 + (Papenvest) 27 + (Paleis-over-de-Bruggen) 92 + (Leopold tot Leopold) 7 + (Huidevetters) 32 + (OLV ten Rode) 22 + (Noord) 39 = 262

⁷ GOMB : (Huidevetters) 23 + (Maria-Christina) 60 + (Noord) 30

Woningfonds : (Papenvest) 27

Private actoren : (Papenvest) 13 + (OLV ten Rode) 11

aanvragen voor een stedenbouwkundige vergunning ingediend, die samen meer dan 169 appartementen, een hotel en winkelruimten omvatten.

Voor terugkerende problemen zoals stadskankers of leegstaande verdiepingen boven winkels heeft de Stad een studiebureau (de Afvaardiging voor de Ontwikkeling van de Stad) opgedragen met het zoeken naar oplossingen of naar actievoorstellen. Het bureau doet de contacten met kleine privé-eigenaars toenemen evenals de reflecties omtrent deze aangelegenheden. Langs deze weg zijn 170 woningen boven winkels weer in goede staat gebracht, vooral in het stadscentrum en in de Maria-Christinastraat in Laken, en is 85 % van de stadskankers in het historisch centrum gesaneerd of in sanering. De Afvaardiging voor de Ontwikkeling van de Stad heeft de Stad ook ingeschreven in een Europees netwerk van reflectie over ervaringen met publiek-private partnerships, genaamd URBACT.

Binnen de Stad zijn nog verschillende andere publiek-private partnerships opgestart, met name door de Grondregie die, tegen 2009, 98 woningen op de markt zal brengen door middel van promotieopdrachten met financiële deelname van de projectontwikkelaar.

Via de heffing van stedenbouwkundige lasten⁸ voor grote kantooroppervlakten en activiteiten voor de vervaardiging van immateriële goederen, in het kader van de toekenning van stedenbouwkundige vergunningen, heeft de Stad talrijke woningen doen verwezenlijken. Dit is vooral merkbaar in de Leopoldwijk en de Noordwijk, zoals verder beschreven wordt.

Reglementair luik

Om bepaalde huisvestingskernen te bevestigen en te beschermen wat betreft hun bestemming en hun typologie, werden deze aanmoedigingsmaatregelen aangevuld met reglementaire hulpmiddelen. Het meest klassieke hulpmiddel, het bijzonder bestemmingsplan (BBP), blijft nuttig en in gebruik. Sinds 2000 zijn zes BBP's aangenomen die allemaal, tenminste voor een deel, de huisvesting en haar typologie beschermen. Zes andere zijn nog in uitwerking.

Om bepaalde stadskankers te saneren, worden verschillende hulpmiddelen gecombineerd: de belasting op de verwaarloosde gebouwen, de onteigeningsplannen, de perimeter van voorkoop. Het voorkooprecht geeft de gemeente de macht om, voor zichzelf of voor haar OCMW, met voorrang bebouwde of onbebouwde goederen, of onderdelen daarvan, aan te kopen in geval van eigendomsoverdracht en een onteigeningsprocedure op te starten voor bepaalde stadskankers. De enige huidige perimeter, die bestaat sinds 2005, bevindt zich in een zone rondom de Beenhouwersstraat en omvat een aanzienlijk deel van de perimeter rondom de Grote Markt die door de UNESCO werd geklasseerd als werelderfgoed.

De Stad heeft de grote lijnen gevolgd van de aanbevelingen uit haar gemeentelijk ontwikkelingsplan wat betreft de behandeling van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen, zoals bijvoorbeeld het beperken van de opdeling van woningen in kleine eenheden, het weigeren van horecazaken in bepaalde residentiële wijken, het beperken van de hoeveelheid studentenkamers in verhouding met de andere bewoning, ...

---

⁸ Stedenbouwkundige lasten: verplichtingen opgelegd aan de houder van een stedenbouwkundige vergunning op het moment van de toekenning ervan. Zij zijn verplicht bij het bouwen of uitbreiden van grote kantoorgebouwen (met een oppervlakte van meer dan 500 m²) en facultatief in andere gevallen. De lasten kunnen vervangen worden door de realisatie van woningen, wegen, groene ruimten en openbare gebouwen of voorzieningen

De huisvestingscode, die minimale normen inzake comfort vastlegt voor alle huurwoningen, werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 17 juli 2003 en is van toepassing sinds 1 januari 2004 op elke verhuurde woning. De klachten en gelijkvormigheidsattesten worden behandeld door het Gewest, maar de Stad en het OCMW hebben zich ertoe verbonden deze nieuwe normen te doen respecteren en te doen kennen door het "Project X" op te starten en door het coördineren van de klachten over de meest onbewoonbare woningen. Tengevolge van deze nieuwe wet werden 7 besluiten van de burgemeester genomen die het verhuren van de goederen in kwestie verbieden. Het recht van openbaar beheer⁹ zal waarschijnlijk zeer binnenkort aangewend kunnen worden.

1.3 Het gemengd sociaal karakter van de woningen stimuleren

De sociale huisvestingsmaatschappijen in Brussel (Brusselse Haard, Lakense Haard, LOREBRU, SORELO, SAHSAB, SIK), samen goed voor meer dan 7.500 woningen, leggen zich toe op het conform maken van hun appartementen met de huisvestingscode. Hiervoor ontvangen ze 15 miljoen euro van de Stad en nog eens 40 miljoen van het Gewest, waarbij het voor $\frac{3}{4}$ om een lening zonder interest gaat, terug te betalen in 33 jaar, en voor $\frac{1}{4}$ om een subsidie. De toegangsprocedure voor deze sociale woningen is compleet veranderd sinds 2002: vandaag worden alle aanvragen verzameld in een centraal register dat de aanvragers uit alle gemeenten op gelijke voet stelt.

Het SIKB, Sociaal Immobiliënkantoor in Brussel, dat gesubsidieerd wordt door de Stad en het Gewest, speelt eveneens een belangrijke rol wat het realiseren van sociale woningen betreft. Dit kantoor stelt aan privé-eigenaars voor om het beheer van hun goed over te nemen en verhuurt het aan de voorwaarden voor sociale huisvesting. Het SIKB beheert 157 woningen op het grondgebied van de Stad. Met de opbrengsten van de stedenbouwkundige lasten ondersteunt de Stad projecten van openbare vastgoedmaatschappijen (OVM's) die woningen bouwen, de directe omgeving ervan herinrichten of collectieve voorzieningen oprichten.

Het OCMW heeft mechanismen ontwikkeld voor het dringend opnieuw huisvesten van huurders die een woning moeten verlaten die niet voldoet aan de vastgelegde normen, het heeft zijn aantal transitwoningen verhoogd van 20 naar 26 en bestudeert andere mogelijkheden voor tijdelijke herhuisvesting.

De Stad heeft onlangs een paritaire huurcommissie opgericht die niet alleen een mechanisme inzake huurbemiddeling tussen eigenaars en huurders voorziet, maar zich eveneens inzet om een nauwkeurig referentiesysteem inzake werkelijke huurprijs te ontwikkelen en een nieuw standaardhuurcontract.

Evolutie van de huisvesting per wijk

In de Vijfhoek werd de huisvestingsfunctie versterkt en het is in deze zone dat de bevolking het sterkst is toegenomen (10 % tussen 2000 en 2005). Talrijke emblematische stadskankers of voormalige industriegebouwen zijn vandaag bouwverruwen en zullen binnenkort onderdak geven aan nieuwe bewoners. Denken wij bijvoorbeeld aan de volgende projecten:

⁹ Recht van openbaar beheer: na een vastgelegde procedure wordt een openbare vastgoedoperator gemachtigd om voorlopig het beheer van de woning op zich te nemen. Hij kan er de nodige werken uitvoeren en zelf de woning te huur aanbieden als sociale woning.

- het terrein Dambord-/Kanon-/Koolstraat, aan de achterzijde van de Innovation, waar de werken sinds oktober 2005 in uitvoering zijn en 107 woningen en 69 m² winkelruimte omvatten (GOMB)
- het terrein van de Albertkazerne, waarvoor de afgeleverde stedenbouwkundige vergunning 13.388 m² huisvesting en 1.326 m² kantoren voorziet
- de Jacquainpoort, een gebouw met 3.179 m² huisvesting en 338 m² winkelruimte, dat in volle opbouw is
- de site "La Mondiale" op de hoek van de Leopold- en de Schildknaapstraat, juist achter de Koninklijke Muntschouwburg, waar de werken in uitvoering zijn en in 2007 een gemengd project met 22 woningen en een hotel van 150 kamers zijn plaats zal vinden
- de voormalige firma Bousse, in de Fabriekstraat en de Zennestraat, een gemengd project met 5.108 m² huisvesting en 1.811 m² handelsruimte

Daar waar bepaalde stadskankers blijven bestaan, zoals in de Maagdenstraat of zelfs in de Predikherenstraat binnen de UNESCO-zone, werden ernstige maatregelen genomen zoals onteigeningsplannen of een perimeter van voorkoop, die zouden moeten leiden tot hun verdwijning in de volgende jaren. Dit werk wordt verder gezet via een interdepartementale coördinatie van de stadskankers.

De huidige inspanningen spitsen zich toe op de leegstaande woningen, vooral die boven winkels, op de strijd tegen onbewoonbare woningen en de huisjesmelkers. Meerdere mechanismen, die hierboven werden toegelicht, werden daarvoor in het leven geroepen: toepassing van de huisvestingscode, "Project X", coördinatie van de klachten tussen de verschillende actoren, namelijk de Stad, het Gewest en de politie.

De toekomst van het Rijksadministratief Centrum, dat gelegen is in een Zone van Gewestelijk Belang (ZGB) en waar minstens 35 % van de totale oppervlakte¹⁰ voor huisvesting is voorzien, vormt een andere uitdaging. Begin 2006 werd een projectontwerper aangesteld om een richtschema uit te werken; dit project wordt aandachtig gevolgd door de Stad, die een BBP voor deze site zal opstellen.

De Noordwijk wordt beetje bij beetje opnieuw opgebouwd, waarbij een juist evenwicht wordt gevonden tussen huisvestingskernen, handel, onderwijsinrichtingen en administratieve ontwikkeling. Twee elementen hebben bijgedragen tot een nieuwe huisvestingsdynamiek in de zone: het uitvoeren van het wijkcontract Noord en het goedkeuren van het BBP Helihaven. Dit BBP, dat in 2005 werd goedgekeurd, bevestigt de gemengdheid langs de Antwerpsesteenweg door nieuwe huisvestingszones te introduceren tussen de Rogierstraat en de Helihavenlaan en deels ook in de Simonsstraat. In totaal voorziet het BBP zo'n 100.000 m² bijkomende huisvesting. Samen met het BBP Willebroek, dat momenteel wordt uitgewerkt, zou het uiteindelijk het kanaallandschap moeten herwaarderen en de aantrekkelijkheid van de wijk als woongebied moeten versterken (zie ook het hoofdstuk over de openbare ruimte).

Het wijkcontract Noord (1999-2003), dat zijn ingrepen op vlak van huisvesting aan het afronden is, heeft 39 aan sociale huisvesting gelijkgestelde woningen op de markt gebracht en 24 gewone woningen. Enkele privéprojectontwikkelaars dragen bij tot de gemengdheid van de wijk:

- huizenblok Boudewijnlaan/Frontispies-/Hoek-/Boogstraat: 55 woningen zijn in opbouw

¹⁰ De totale bestaande bovengrondse oppervlakte van het Rijksadministratief Centrum bedraagt 95.096 m².

- Antwerpsesteenweg, Simonsstraat: er werden twee stedenbouwkundige vergunningen afgeleverd voor 108 woningen; het gaat hier onder andere om het product van de stedenbouwkundige lasten van de kantoorstoren op de hoek van de Bolivarlaan en de Antwerpsesteenweg (North Light)
- het gemengde project "Waterside" introduceert 23 woningen met zicht op het kanaal.

De zone Thurn & Taxis blijft een belangrijke ontwikkelingspool. Voor deze zone, die gelegen is in een zone van gewestelijk belang, werd in 2006 een projectontwerper aangesteld. Men zou dus moeten van start gaan met een richtschema, gevolgd door een BBP.

In Laken werken momenteel twee wijkcontracten aan een positief imago en aan de versterking van een kwaliteitsvolle huisvesting. Het wijkcontract Paleis-over-de-Bruggen (2003-2007) zal op korte termijn 70 aan sociale huisvesting gelijkgestelde woningen voortbrengen en nog minstens tien andere op langere termijn (aan de hand van de subsidies voor het herinrichten van alleenstaande, leegstaande gebouwen). Het wijkcontract Leopold tot Leopold, dat in 2005 een aanvang nam, zal slechts weinig (namelijk 7) woningen voortbrengen, maar zal zich inspannen voor de strijd tegen de onbewoonbare woningen, met name via het "Project X".

De vastgoedmarkt in Laken is dynamisch en meer dan vijf voormalige industriegebouwen zijn omgevormd tot lofts¹¹. De Stad neemt eveneens deel aan enkele omvangrijke nieuwbouwprojecten zoals een gebouw van 95 appartementen in de Beizegemstraat of van 42 wooneenheden in de Heizelstraat (zie ook het hoofdstuk over de openbare ruimte).

Neder-Over-Heembeek en Haren

De grote woonzones in Neder-Over-Heembeek worden langzaam maar zeker bebouwd. Talrijke verkavelingsprojecten¹² werden de laatste jaren ingediend, zowel in Haren (waar 8 verkavelingsvergunningen werden afgeleverd sinds 2000) als in Neder-Over-Heembeek (waar er 5 werden afgeleverd sinds 2000), die in de nabije toekomst meerdere eengezinswoningen zouden moeten opleveren. De Grondregie alleen al heeft tegen 2007 verkavelingsprojecten met meer dan 200 wooneenheden gepland in deze wijken.

Er werd een repertorium van de beschikbare terreinen opgesteld evenals een eerste raming van het aantal woningen dat op de terreinen van de Stad en het OCMW gerealiseerd kan worden. Een richtschema en een mobiliteitsstudie voor Haren zijn in de maak om een groen en aangenaam kader te bewaren.

In de Louizawijk wordt de kantoorfunctie, die traditioneel als het sterkst en het meest rendabel werd beschouwd, beconcurrereerd door de huisvestingsfunctie. De kantoorfunctie wordt namelijk benadeeld omdat ze rekening moet houden met een hogere leegstandsgraad en de tol voor de stedenbouwkundige lasten moet betalen. Er wordt een tendens vastgesteld

¹¹ Denken wij bijvoorbeeld aan een voormalig pakhuis in de Edmond Tollenaerstraat (19 wooneenheden), een voormalig industriegebouw in de Drootbeekstraat (25 lofts), de voormalige chocoladefabriek in de François Lesninostraat (57 wooneenheden), de voormalige fabriek Johnson Pump (71 wooneenheden) en ook nog de fabriek Epeda-Latoflex die, via een beurs voor collectieve aankoop, wordt omgevormd tot 64 wooneenheden en 11 arbeidsruimten. Er worden momenteel ook gesprekken gevoerd met een projectontwikkelaar voor de site Fourcroy.

¹² zie bijlage voor de kaart met de verkavelingsvergunningen van het GemOP en voor de kaart van 2005

inzake reconversie van kantoorgebouwen in woningen (meer dan 7 dergelijke aanvragen sinds 2002 voor in totaal minstens 35 woningen).

In de Noordoostwijk

Om de huisvesting langs de Etterbeeksesteenweg en in de wijk van de squares te bevestigen, zijn verschillende BBP's in de maak en de stedenbouwkundige lasten moeten verplicht en op een strikte manier in de zone toegepast worden. Op deze manier werden in 2004 meerdere vergunningen toegekend die de huisvesting langs de Etterbeeksesteenweg bevestigen (blok E van de Residentie Palace, op de hoek van de De Pascalestraat) en werden er andere aangevraagd (huizenblok Comines/Froissart) of zijn ze in opmaak (huizenblok Van Maerlant), zodat in totaal meer dan 450 nieuwe woningen in de buurt van deze steenweg voorzien zijn.

Het residentiële en aangename karakter van de wijk van de squares wordt beschermd door het beperkt toelaten van horecazaken. In 2003 werd een BBP voor de Stevinstraat aangenomen om specifiek de huisvesting te beschermen en om een park in te richten tussen de Jozef II-straat, de Willem de Zwijgerstraat, de Wetstraat en de Etterbeeksesteenweg.

In de administratieve zone probeert de Stad tot elke prijs enkele wooneenheden opnieuw in te voeren door middel van de stedenbouwkundige lasten. Op deze manier heeft een projectontwikkelaar aanvaard om in de Belliardstraat een kantoorgebouw met een oppervlakte van 1.600 m² te kopen en het integraal om te vormen tot woningen, heeft een andere projectontwikkelaar de financiering van 350 m² woningen met sociaal karakter in de Handelsstraat op zich genomen en nog een andere zo'n 750 m² woningen in de Clovislaan.

HFDST 2: EEN STAD ALS MOTOR VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING

2.1 De economische activiteit ondersteunen

2.1.1 Kantoren

De kantorenmarkt is de laatste 5 jaar in het hele Brussels Gewest dynamisch geweest. Verschillende elementen hebben tot deze dynamiek bijgedragen. Een daarvan is ongetwijfeld het in werking treden van het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) in 2001, dat een juridische zekerheid heeft geschapen na enkele jaren van planologische onzekerheid. Verder is de vraag naar vastgoed grotendeels toegenomen dankzij de aanwezigheid van de Europese instellingen en de Belgische overheden.

De markt heeft eveneens gereageerd op de toenemende leegstand van haar vastgoedpark (bijna één bureau op tien in het Brussels Gewest staat vandaag leeg) door het aantal renovatieprojecten van gebouwen van voor 1980 te doen toenemen¹³. Dit is in het bijzonder van toepassing op het grondgebied van de Stad¹⁴, niet alleen in de oostelijke Vijfhoek met de indrukwekkende renovatie van de 160.000 m² tellende Financiëntoren, en de afbraak en de heropbouw van de Lottotoren (28.500 m²), maar ook en vooral in de Europese wijk waar meer dan 56 vergunningen voor afbraak/heropbouw of renovatie werden aangevraagd tussen januari 2000 en april 2006.

De vitaliteit van de markt manifesteert zich eveneens in de vestiging en de bouw van nieuwe kantoren. In de Noordoostwijk is de Lex 2000 (meer dan 80.000 m²) in opbouw. In de Noordwijk werd de geslaagde reconversie van het pakhuis B op de site van Thurn & Taxis (50.000 m²) in 2004 afgerond, het project "Waterside" langs het kanaal¹⁵ is in uitvoer en de vergunning voor een kantoor North Light werd afgeleverd. Deze toren van 35.000 m² op de hoek van de Simon Bolivarlaan en de Simonsstraat is voorzien in het BBP Helihaven dat in 2005 werd goedgekeurd¹⁶.

In de Louizawijk daarentegen stelt men een dubbele tendens vast: enerzijds de regularisatie van de onwettige bezetting van woningen door kantoren¹⁷, als deze dateert van voor 1992, (meer dan 3.300 m² werd geregulariseerd in 2003 en meer dan 3.100 m² in 2004)¹⁸ en anderzijds de reconversie van kantoren in woningen. In deze wijk, die een mooie gemengdheid biedt, is de residentiële markt namelijk meer en meer competitief (zie ook het hoofdstuk over de huisvesting).

De functionele gemengdheid werd op verschillende manieren bewerkstelligd. Aan de voet van hoge gebouwen werd systematisch een animatie- of handelsfunctie geëist. Verder werd de vestiging van woningen in administratieve zones in verschillende gevallen geëist door middel van de stedenbouwkundige lasten. Denken wij bijvoorbeeld aan de volgende gebouwen waar men voor gemengdheid gekozen heeft: een vastgoedcomplex op de de Meeûssquare waar

¹³ Bron: Overzicht van het Kantorenpark 2002/2003/2004/2005

¹⁴ Brussel-Stad telt ongeveer 40 % van de kantooroppervlakte van het gewest.

¹⁵ Meer dan 11.200 m² kantoorruimte en productieactiviteiten gemengd met 23 woningen en meer dan 400 m² handelsruimte.

¹⁶ De Stad heeft een kantooroppervlakte van 137.000 m² aanvaard in de ZGB, dit in strijd met de beperking tot 90.000 m² die was gedefinieerd in het GemOP.

¹⁷ mogelijk vanaf 2002

¹⁸ Op het hele grondgebied van Brussel, maar het grootste deel daarvan bevindt zich in de Louizawijk

opnieuw een woning werd ingevoerd; een project dat een kantorencomplex omvat op de hoek van de Kortenberglaan en de Newtonstraat en een gebouwencomplex in de Handelsstraat, en dat in totaal 22 woningen telt; het project "Waterside" dat kantoren, productieactiviteiten, handel en huisvesting combineert; en een project in de Montoyerstraat dat twee niveaus voor huisvesting boven kantoren voorziet.

Vermelden wij tot slot nog dat de Stad de heffing van stedenbouwkundige lasten voor de kantooroppervlakten en activiteiten voor de vervaardiging van immateriële goederen (met een oppervlakte van meer dan 500 m²) streng toepast bij de toekenning van stedenbouwkundige vergunningen. De stedenbouwkundige lasten die door de Stad daadwerkelijk werden geïnd tussen 2000 en 2006 bedroegen 6.879.115 euro.

2.1.2 KMO's

In het kader van het programma Objectief 2 werd een bedrijvencentrum met sociale roeping, genaamd "De Huidevetters Ateliers", door het OCMW opgericht in het voormalige Wijnpaleis. Dit centrum, dat in april 2005 werd ingehuldigd, wil economische activiteiten uitbouwen in de Marollenwijk, om op die manier de inwoners kansen voor sociaal-economische integratie te bieden. Naast het bedrijvencentrum zijn op de site ook woningen, handelsruimten en een sociale antenne ondergebracht.

Eveneens in het kader van Objectief 2 is het Bedrijvencentrum Dansaert, gelegen in de Aalststraat en ingehuldigd in mei 2000, er in geslaagd zijn moeilijkheden te boven te komen met hulp van de Stad¹⁹ en zijn doelstellingen te concretiseren, namelijk in de Dansaertwijk ruimten en diensten aanbieden aan nieuwe creatieve ondernemingen. Vandaag hebben er zich meer dan 40 bedrijven gevestigd die goed zijn voor 110 jobs, freelance niet meegerekend. Deze bedrijven zijn actief op vlak van mode, design, sieraden, architectuur, grafische vormgeving, communicatie, en nieuwe technologieën, en niet te vergeten: er is ook een belangrijke pool inzake filmproductie en animatiefilm. Hun producties en ontwerpen werden met talrijke prijzen bekroond en zijn aan gerenommeerde klanten verbonden.

Luik 5 van de wijkcontracten omvat verschillende acties die trachten werkzoekenden opnieuw in te schakelen op de arbeidsmarkt. De actiepijler gericht op de werkgelegenheid neemt een steeds belangrijker plaats in binnen dit luik. In het laatst aangenomen wijkcontract Leopold tot Leopold zouden twee projecten moeten bijdragen tot de tewerkstelling: het eerste bevindt zich in de voormalige pakhuizen Vandergoten en wil een ontwikkelingspool voor bedrijven uitbouwen; het tweede is gesitueerd in het huizenblok Fransman.

De Trefilerie, een voormalig industriegebouw in Laken, werd omgebouwd tot een gemengd gebouw met woningen en 2.014 m² productie- en ambachtelijke activiteiten.

2.1.3 Handel

De wet van 29 juni 1975 betreffende de vergunning voor kleinhandelszaken werd aangepast door de wet van 13 augustus 2004. Deze nieuwe wet, die op 1 maart 2005 in werking trad, legt de procedure vast voor het toekennen van sociaal-economische vergunningen. Een

¹⁹ Er werden saneringsinitiatieven genomen en nieuwe middelen toegekend, en op de gemeenteraad van 6 februari 2006 werd beslist het kapitaal van de handelsmaatschappij te verhogen met een bedrag van 300.000 euro.

toename van de beslissingsbevoegdheid van de gemeenten is een van haar wijzigingen. Voor de nettohandelsoppervlakte tussen 400 m² en 1.000 m² beslist de gemeente alleen of de vergunning wordt toegekend of niet. Voor de oppervlakte tussen 1.000 m² en 2.000 m² moet het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie zijn mening geven en indien de oppervlakte meer dan 2.000 m² bedraagt krijgen de omliggende gemeenten de mogelijkheid zich uit te spreken over het dossier. In de periode 2005-2006 werden slechts twee aanvragen voor een sociaal-economische vergunning ingediend bij de Stad. Een coördinatie tussen de diensten Vergunningen en Handel wordt momenteel tot stand gebracht om andere bedrijven die deze vergunning zouden moeten aanvragen boven water te doen komen.

In 2005 werden het "Brussels Town Center Management" en de vzw "Herwaardering van de Handelswijken" vervangen door Atrium (het regionaal agentschap voor de investering in de stad en transversaal management van de handelswijken). In plaats van vijf TCM's – Brussel Centrum, Hoog-Blaesstraat, Hart van Laken, Sint-Goriks/Van Artevelde en Sint-Jacobs – bestaan er nu twee Atrium-antennes voor de Stad Brussel: Atrium Centrum en Atrium Laken. De actiepijlers van Atrium zijn: het creëren van activiteiten (Creativiteit), de inrichting van de ruimte en de toegankelijkheid (Urbactiviteit) en sfeer en aantrekkelijkheid (Attractiviteit).

Ook de Stad spant zich in om de commerciële aantrekkingskracht van de wijken te vergroten. Ze heeft een brochure uitgegeven over de voorschriften en de aanbevelingen voor de uithangborden; en ze controleert de wettelijkheid en de kwaliteit van de bestaande uithangborden. In bepaalde handelskernen werd de verlichting vernieuwd en werden de wegen opnieuw aangelegd. Denken wij bijvoorbeeld aan de wijk De Wand in Neder-Over-Heembeek, waar de voetpaden werden vernieuwd, ronde punten aangelegd en straten geherasfalteerd.

De minibus 8 is één van de initiatieven om de toegang tot de handelszaken te verbeteren. Deze bus verbindt de belangrijkste handels- en toeristische centra van het historisch centrum door middel van een traject met twee lussen met haltes in de buurt van openbare parkings. Deze bus was in werking gedurende de feestperiode van Kerstmis 2004, maar werd niet blijvend voorzien. Het parkeerreglement voorziet het invoeren van rode zones, waar het parkeren beperkt is tot maximaal twee uur. Deze zones, waar noch de bewonerskaart noch het abonnement geldig is, zouden een maximale roulatie langs de handelsassen moeten toelaten. Om de leveringen aan de handelszaken beter te organiseren en het hinderlijk parkeren op de weg te vermijden, werden los- en laadzones geschilderd, zo bijvoorbeeld in de Hoogstraat en de Maria-Christinastraat.

De Stad draagt niet alleen zorg voor de handelaars, maar ook voor de inwoners die in de buurt van handelszaken leven. Wat de inplanting van horecazaken of van phone shops in de residentiële zone van de Noordoostwijk betreft, is de Stad zeer streng in haar behandeling van stedenbouwkundige vergunningen, om de overlast voor de bewoners zo veel mogelijk te beperken.

De cel Handelspromotie is belast met het oprichten en het organiseren van openbare markten in open lucht evenals met het innen van de inkomsten die daaruit voortvloeien. Zij kent de standplaatsen toe en actualiseert het register waarin de nieuwe aanvragen voor een standplaats worden ingeschreven. Momenteel worden er 15 markten georganiseerd.

De Stad heeft zich als doel gesteld kwaliteitsmarkten op te richten en in stand te houden. Vanuit dit oogpunt werden de antiekmarkt van de Zavel, de ambachtenmarkt van het

Agoraplein, de biologische markt van het Muntplein en de belangrijkste algemene markten gereorganiseerd en werden kwaliteitscontroles uitgevoerd. Er werden daarnaast ook nieuwe markten opgericht of ondersteund: de algemene markt op de Palfijnsquare, met een bioafdeling; een tweede biologische markt op de Kapellemarkt; de Beaubeau-markt van jonge ambachtelijke kunstenaars; en momenteel zoekt de Stad een locatie voor een producentenmarkt (delicatessen). Verder werden er ook overeenkomsten gesloten met frituuruitbaters en verkopers van slakken, kastanjes, bloemen en andere producten, om zo de Brusselse marktcraters die zich bedreigd voelen door de internationale bedrijven te beschermen, en werden er nieuwe standplaatsen voorgesteld voor verkopers van fruit en vruchtensappen, soepen en pasta, ...

2.2 De werkgelegenheid ondersteunen

In 2004 bedroeg de werkloosheidsgraad in de Stad Brussel 22,8 % - voor jongeren onder de 25 bedroeg deze zelfs 35,7 %²⁰. 68 % van de werklozen zit sedert minstens één jaar zonder werk en 43 % sedert minstens twee jaar²¹. Het scheppen van arbeidsplaatsen en de hulp aan werkzoekenden zijn dus belangrijke bekommernissen voor de Stad.

Op 1 januari 2005 werden twee nieuwe departementen opgericht binnen het OCMW: het departement Socio-Professionele Inschakeling, het voormalige Job Office, en het departement Sociale Economie. Het departement Socio-Professionele Inschakeling legt een arbeidscontract voor aan personen die recht hebben op sociale integratie, in toepassing van artikel 60 §7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Deze vorm van tewerkstelling is voor de betrokken personen een mogelijkheid om een eerste werkervaring op te doen en welbepaalde technische vaardigheden te verwerven. De personen worden tewerkgesteld in de departementen van de Stad, openbare ziekenhuizen, vzw's, bedrijven uit de privésector, ... In 2004 werden op die manier bijna 1.000 personen aan het werk gezet²².

Binnen het departement Sociale Economie werden de volgende projecten ontwikkeld: de linnendienst, de dienst inschakeling, de renovatieploeg van de Lakense haard en de onderhoudsploeg. Voor deze projecten geeft men de voorkeur aan personen die tewerkgesteld worden in toepassing van artikel 60 §7. Ze kunnen ook aan het werk worden gezet in projecten als de tweedehandswinkel Big Bang en het herstel en de verdeling van tweedehands meubilair.

De sociaal-economische inschakeling in toepassing van artikel 60 §7 gebeurt ook via de vzw Wijkbeheer. Opgericht door de Stad en het OCMW in het kader van luik 5 van de wijkcontracten, voert zij renovatiewerken uit aan gevels en binnenin woningen. Momenteel beperkt haar werk zich niet meer tot de wijkcontracten, maar breidt het zich ook uit naar andere werven, zowel privé als publiek. Haar ploeg is vandaag de dag samengesteld uit 14 ploegbazen en 50 arbeiders in opleiding. In 2006 werd een investeringssubsidie toegekend aan de vzw (door de Stad, het OCMW en de vier sociale huisvestingsmaatschappijen) ten bedrage van een miljoen euro om verbeteringen aan te brengen aan de gemeenschappelijke delen van de sociale woningen.

²⁰ statistisch jaarverslag van de BGDA, 2004

²¹ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad – Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest – fiche n° 4: Gemeente Brussel-Stad, editie 2006/1

²² zie jaarverslag OCMW 2004, p. 49

In samenwerking met het bedrijvencentrum "De Huidevetters Ateliers" heeft het OCMW een pilootproject ontwikkeld voor het opstarten van een eigen onderneming. Dit project, dat medegefinancierd wordt door het Sociaal Europees Fonds in het kader van Objectief 3 prioriteit 2, wil aan alle personen die gevolgd worden door het departement Socio-Professionele Inschakeling en die een eigen onderneming willen opstarten een specifieke en persoonlijke socio-professionele begeleiding aanbieden tot het project wordt overgenomen door een organisme dat projecten en/of microfinanciering opzet.

Het Loket voor Lokale Economie van de Stad Brussel, dat gevestigd is in het Bedrijvencentrum Dansaert, heeft begin 2003 zijn activiteiten geherstructureerd en zet sindsdien zijn missie verder op vlak van het onthaal, het advies en de begeleiding van kandidaat-ondernemers en jonge bedrijven in ontwikkeling. De tussenkomst van het Loket kan zowel betrekking hebben op de begeleiding vóór het opstarten (het opstellen van een zakenplan, een financieel plan, het zoeken naar financiering, formaliteiten inzake het opstarten) als op de begeleiding na het opstarten. Met slechts één persoon in dienst, begeleidt het Loket voor Lokale Economie maandelijks meer dan één onderneming bij het opstarten. Meer dan 90 % van de ondernemingen die bij het opstarten werden begeleid zijn nog steeds actief.

Het Huis van Tewerkstelling verenigt de voornaamste activiteiten die de Stad voorstelt op het gebied van tewerkstelling, met name de diensten "Plaatselijke Opdracht" en "Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap" die elk een antenne hebben in Brussel Centrum en in Laken. Sinds 15 december 2005 is de tweemaandelijks controle van de volledig werklozen afgeschaft. Op de dienst Sociale Zaken van het departement Demografie blijft een permanente werkloosheid bestaan voor het afleveren van verblijfsattesten en voor het afstempelen van de formulieren van werklozen die deeltijds werken. In de Maria-Christinawijk in Laken werden de lokalen op de benedenverdieping van het Roodhuisplein nr. 5 gedeeltelijk ter beschikking gesteld van het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap en de Plaatselijke Opdracht om er hun permanenties te houden.

Naast de taalcursussen die er georganiseerd worden (zie verder in het hoofdstuk 6.3.2), heeft het Huis van de Solidariteit ook een adviseur inzake werkgelegenheid in dienst die werkzoekenden begeleidt bij hun zoektocht naar werk en die voorstellingen geeft over het CV aan de cursisten die het huis bezoeken.

In het kader van het luik van de professionele inschakeling dat gesubsidieerd wordt door het programma Objectief 2 biedt de vzw Recyclart een opleiding en een nieuwe tewerkstelling aan werkzoekenden aan. Ze beheert vier ploegen: interieurinrichting, schrijnwerkerij, metaalconstructie en horeca. De 3 technische ploegen hebben onder andere 38 banken vervaardigd bij de herinrichting van de omgeving van de sociale woningen "Krakeel" en speeltuigen en een groenstructuur in de wijk Papenvest. In totaal beschikt Recyclart over 12 plaatsen voor arbeiders en 4 voor ploegbaas.

Het cultuurbeleid van de Stad Brussel heeft eveneens geleid tot de ondersteuning en de schepping van talrijke arbeidsplaatsen in de sector. Naast de 34 personen die deel uitmaken van de dienst Cultuur (drie keer zoveel mensen als in 2000), zijn meer dan 120 personen tewerkgesteld bij de verschillende culturele instellingen, samen goed voor 85 voltijdse banen.

De Dienst voor Vaardigheidsoriëntering van de vzw BRAVVO, die deel uitmaakt van haar as

Jeugd, helpt jongeren uit achtergestelde wijken een baan en/of een opleiding te kiezen. Het instrument dat daarvoor wordt gebruikt, heet ADVP (activering van de persoonlijke en professionele ontwikkeling). Aan de hand hiervan kunnen de jongeren de meest geschikte keuzes maken voor een job en hun eigen individuele weg afleggen.

Sinds haar oprichting in januari 2004 is de vzw BRAVVO aanzienlijk gegroeid. De organisatie is geëvolueerd van 77 personen naar bijna 200 werknemers vandaag de dag, en ze voorziet er tegen eind 2006 212 te werk te stellen. Deze groei komt eveneens tot uiting in het aantal projecten dat binnen de vereniging werd opgenomen en ontwikkeld, zoals het project huisvesting en levenskwaliteit in de wijken, de ontwikkeling van de bemiddeling en de uitbreiding van het team stadswachten om ook in het Fontainaspark en de Margareta-square aanwezig te zijn.

In april 2006 heeft de Haven van Brussel haar Masterplan Horizon 2015 voorgesteld. Dit plan, dat een sociaal-economisch en een stedenbouwkundig luik heeft, wil 12.212 mensen te werk stellen tegen 2015, wat een groei van 28 % zou betekenen in vergelijking met het huidige aantal arbeidsplaatsen. Om deze doelstelling te kunnen verwezenlijken, rekent de haven onder andere op een uitbreiding van het TIR-centrum.

HFDST 3: EEN VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJKE STAD, IN FUNCTIE VAN EEN BETERE VERDELING VAN DE RUIMTE

3.1 Algemene inleiding

De steeds toenemende verzadiging van het wegennet in Brussel²³, de spectaculaire stijging van het aantal personenwagens²⁴ en de toename van de negatieve effecten op het milieu²⁵ zijn zorgwekkend. De mobiliteit van personen, goederen en handelswaren blijft dus een belangrijke uitdaging voor de Stad.

De Stad heeft resoluut de doelstellingen gevolgd die zij geformuleerd had in haar gemeentelijk ontwikkelingsplan: de stad aangenamer maken, aantrekkelijker en voor iedereen toegankelijk. Met dat doel heeft ze, als beheerder van het wegennet, de heraanleg van wegen en van openbare ruimten doen toenemen (zie hoofdstuk 5) en de intermodaliteit tussen de verschillende vervoersmiddelen bevorderd door het aantal autodeelstandplaatsen (car sharing) uit te breiden²⁶, evenals het aantal fietsenstallingen²⁷ en taxistandplaatsen in de buurt van metro- of treinstations.

Ze heeft ook een rol gespeeld inzake bewustmaking en overleg via de cel Milieuraadgeving. De Stad heeft aan talrijke acties deelgenomen die de zwakke weggebruikers en het gebruik van de fiets en de motor²⁸ ondersteunen, en ze richt wijkobservatoria in om het corrigeren van nieuwe verkeersplannen, zoals de zones 30, mogelijk te maken.

De Stad, de Politie en het OCMW trachten tot slot ook het goede voorbeeld te geven inzake mobiliteit aan de hand van een duurzaam beheer van hun wagen- en fietsenpark. Bij het vervangen van bepaalde voertuigen wordt de voorkeur gegeven aan de aanschaf van milieuvriendelijke voertuigen: elektrische, hybride of op gas aangedreven wagens en elektrische scooters. Alle politievoertuigen worden aangekocht via federale aanbestedingen waarbij de uitstoot van CO₂ door het voertuig en het brandstofverbruik tot de selectiecriteria behoren.

Tengevolge van een wet van april 2003 die bedrijven met meer dan 200 werknemers verplicht om een verplaatsingsplan uit te werken, waren er in februari 2005 wat de Stad betreft al 58 dergelijke plannen (betreffende 48.646 werknemers) ingediend²⁹. Deze plannen zijn uitstekende hulpmiddelen voor het beheer van de mobiliteit en vormen de basis voor nieuwe verkeersstudies.

²³ Bron: MIVB 2020. In bijlage: evolutie van de verzadiging van het wegennet van 1991 tot 2005 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

²⁴ Bron: IRIS-plan, website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: www.mobil2015.irisnet.be

²⁵ De pessimistische scenario's voorspellen een toename van minstens 21 % van het aantal wagens in het Gewest tussen 1995 en 2010, het meest pessimistische scenario voorspelt zelfs een toename van 34 %.

²⁶ Car sharing is een systeem waarbij de houders van een abonnement over een auto kunnen beschikken wanneer ze dit willen, door eenvoudigweg te reserveren via telefoon of internet. De eerste autodeelstandplaats in de Stad werd opgericht in 2004; anno 2006 telt ze er zes.

²⁷ Cfr. Cyclocity (hoofdstuk 3.4)

²⁸ Het gebruik van de motor en van tweewielige motorvoertuigen wordt aangemoedigd als alternatief voor de auto, sinds 2005 werden verschillende sensibiliseringsacties gevoerd (Met de motor naar het werk, Brucity-Moto) en in juni 2006 werd een motorcommissie opgericht. Deze commissie wil het verspreiden van informatie, het uitwisselen van ideeën en het overleg op vlak van het beleid inzake motorrijders bevorderen tussen de Stad en de motorrijdersorganisaties.

²⁹ De Stad heeft eveneens een verplaatsingsplan voor het Administratief Centrum opgesteld in september 2005. In 2006 zal dit plan worden beoordeeld en verbeterd en zou het moeten uitgebreid worden tot andere gebouwen.

In 2005 heeft de Stad een schepenbevoegdheid in het leven geroepen specifiek verbonden aan het Departement Wegeniswerken, met name "Coördinatie van de Betrekkingen met de MIVB", ten einde de beslissingsprocedures te optimaliseren voor de verbetering van het MIVB-net, terwijl deze laatste met dit doel voor ogen, een afvaardiging in het leven geroepen heeft bij de Plaatselijke Overheden. Een concreet resultaat van dit nieuw overleg was de aanleg op het grondgebied van meer dan 8 km beschermde of in eigen bedding liggende bus- en transites, en dit over het gehele grondgebied van de Stad en enkel voor het jaar 2005, over 4 km in de 18 andere verenigde Brusselse gemeenten voor hetzelfde jaar. Het Raadgevend Comité voor Gebruikers van de MIVB heeft bijgevolg voor de eerste maal zijn nieuwe prijs voor de gemeenten "Gouden Bus" uitgereikt aan de Stad Brussel voor 2005.

De Stad heeft een uitzonderlijk gedetailleerd advies uitgebracht met onuitgegeven voorstellen in verband met het Tram - Bus 2008-project van de MIVB dat er essentieel op gericht is de lijnen met hoge dichtheid te ondersteunen tussen de buitenwijken en het stadscentrum en nieuwe verbindingen aan te leggen tussen de wijken onderling (bijvoorbeeld tussen het noorden en het zuiden van Laken). De MIVB heeft ruimschoots rekening gehouden met het advies van de Stad, bij de gunstige stembeurt van het Brussels Gewestelijk Parlement en bij de eindbeslissing betreffende de goedkeuring van het aangenomen plan door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een van de meest significante verworvenheden is de toekomstige aanleg van de tramlijn 51 Esplanade - Noord - Beurs - Zuid - Vorst - Stalle, in eigen bedding (en tunnel) voor 100 % (zie verder : "Tram").

3.2 Openbaar vervoer

Laten we even in herinnering brengen dat de verbetering van het openbaar vervoer, om het centrum toegankelijk te houden voor alle inwoners van Brussel, een van de belangrijkste doelstellingen is van het GemOP.

Spoorwegnet

De NMBS heeft een grondige gedaanteverandering ondergaan sinds 1 januari 2005. Er werd een holdingmaatschappij (genaamd "NMBS-Holding") opgericht, die op twee filialen berust:

- de infrastructuurbeheerder, Infrabel genaamd
- de spoorwegexploitant, die de naam NMBS zal behouden

De NMBS heeft een dynamisch handelsbeleid gevoerd en heeft zo bijvoorbeeld een volledig gratis woon-werkverkeer ingevoerd voor de federale ministeries³⁰. Dit heeft het aandeel van de trein in het binnenlands verkeer stellig doen toenemen³¹.

Maar het meest opvallende project van de laatste vijf jaar voor de gemeente zijn de werken uitgevoerd door Infrabel in het kader van de aanleg van het Gewestelijk Expresnet (GEN) en de inplanting van de hogesnelheidstrein (HST). De eerste werken voor het GEN-project die betrekking hebben op de spoorverbinding Watermaal-Schuman-Josaphat, een van de toekomstige knooppunten van het GEN in Brussel, hebben in april 2004 een aanvang genomen. De stations waar de GEN-treinen halt zullen houden zijn nog niet vastgelegd, maar

³⁰ Dit gratis woon-werkverkeer is gebaseerd op een tussenkomst van de werkgever ten belope van 80 % van de prijs van het treinabonnement. De resterende 20 % worden gefinancierd door de staat. Dit initiatief wordt vandaag ook voorgesteld aan de privé-sector. De Stad heeft het opgenomen in haar verplaatsingsplan.

³¹ Een stijging van het aantal reizigers van 7,9 % tussen 2003 en 2004

de Stad, die geen lid is van de Gewestelijke Mobiliteitscommissie, kan slechts weinig invloed uitoefenen op de beslissing.

Infrabel zet eveneens de omvangrijke werken voor het op vier sporen brengen van de lijn Brussel-Leuven voort op het terrein van Schaarbeek-Vorming en in het centrum van Haren. Er werden compensatiemaatregelen genomen door Infrabel via het HST-fonds in het kader van deze werken: het aanbrengen van geluidwerende schermen, het aanleggen van een wandelpad voor een Groene Wandeling die verschillende geklasseerde sites met elkaar verbindt, het heraanleggen van wegen,... Deze HST komt momenteel voorbij langs de Noord-Zuidverbinding, wat uiteraard de capaciteit vermindert van dit essentiële knooppunt om mensen naar het stadscentrum te brengen.

Het stedenbouwkundig attest voor de Diabolo (spoorwegproject in de vorm van een diabolo dat het station Brussel Nationale Luchthaven verbindt met de toekomstige lijn die op de centrale berm van de E19-autostrade zal aangelegd worden, tussen Schaarbeek en Mechelen) werd aan openbaar onderzoek onderworpen in april 2006 en het College heeft dit project voor de verbetering van het treinaanbod, zowel qua kwaliteit als qua kwantiteit, ondersteund. De evolutie van het spoorwegnet is dus een thema dat de Stad uitermate aanbelangt.

Metro

De werken voor de omsluiting van de Kleine Ring door de metro, die in 2001 werden aangevat, brengen één volledige reorganisatie van het metronet met zich mee en een verhoging van het aantal metrostellen, wat 36 % meer plaatsen zou moeten opleveren. De twee stations die een knooppunt vormen van de drie bestaande lijnen zijn het Weststation en het station Kunst-Wet. Het richtschema, dat in 2002 werd goedgekeurd, voorziet de inkorting van lijn 1A (Boudewijn - H. Debroux): de geplande lijn zou vertrekken van het Koning Boudewijnstadion, over Simonis lopen en daarna de nieuwe lus rondom het centrum volgen. Deze nieuwe commerciële uitbating van het netwerk is voorzien voor 2008.

Tram

Een nieuw ontwikkelingsplan voor het bus- en tramnet van de MIVB werd goedgekeurd door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in juli 2005, na raadpleging van gemeenten en Stad. Tussen nu en 2008 worden een reeks wijzigingen voorzien ten einde te beantwoorden aan de capaciteits- en regelmaatproblemen evenals aan de verkeersproblemen aan de oppervlakte voor tram en bussen. De voorgestelde oplossingen zijn :

- een Noord-Zuid-tramverbinding met grote capaciteit, goede regelmaat en performant. Gevolggevend aan het (goedgekeurd) voorstel van de Stad, zal de toekomstige tramlijn 3 Noord - Zuid - Albert uitgebaat worden met hoge frequentie, met een grotere capaciteit en meer confort dan momenteel het geval is. Deze lijn zal samengaan in de pre-metrotunnel met de nieuwe lijn 51 Esplanade - Noord - Beurs - Zuid - Albert - Stalle voor 100 % in eigen bedding en tunnel. Deze lijnen zullen worden uitgebaat met geheel nieuwe trams 3000 en 4000 (met lage vloer en brede deuren) welke progressief in dienst zullen genomen worden op het net vanaf februari 2006. Er wordt een tram voorzien om de 3 minuten tijdens de piekuren en om de 5 minuten tijdens de daluren.

Wat de lijn 51 betreft, heeft de Stad een eindstation boven aan de Tentoonstellingspaleizen en Parking C.

- een tram s'avonds om de 5 minuten : het ritme (regelmaat van doortocht) zal een binnen het Brussels Gewest onuitgegeven niveau bereiken voor wat betreft tramlijnen.

- een betere bediening van de as van de Grote Ring : drie lijnen uitgbaat door tramstellen met grote capaciteit die 6000 bijkomende plaatsen bieden over het gemeenschappelijk gedeelte, te weten een tram om de 3 minuten, een rechtstreekse bediening met de VUB is eveneens in dienst gedurende de piekuren, namelijk de lijn 24³² en zal in de toekomst een definitieve vorm aannemen met de tram 25.

- de verlening en de aanleg van meerdere tramlijnen : de tramlijn 55 zal doorgetrokken worden tot Haren (richting NATO) maar bovendien wordt een tramlijn voorzien met hoge frequentie om de Leopold III-laan tussen Haren en de pre-metro van de Grote Ring, de financiering binnen het kader van Beliris werd reeds verworven.

Het programma voor de verbetering van de handelssnelheid heeft reeds meerdere stroken op eigen bedding verwezenlijkt. Vermelden we onder anderen de tramlijn 18 op de westelijke Kleine Ring, de tramlijnen 92, 93 en 94 in de Wet- en de Regentschapstraat sinds 2005, 1,4 km traject van de lijn 52 langsheen de Werkhuizenkaai (gemengde bedding, gedeeld met de buslijn 47), de lijn 94 aan het Terkamerenbos.

Bus

De MIVB heeft, met steun van de Stad, eveneens het accent gelegd op het programma voor de verbetering van de reissnelheid (VICOM) van het busnet. Een belangrijke verwezenlijking in de Vijfhoek is de instelling van tegenrichtingsverkeer voor de bussen tussen het De Brouckereplein en het Centraal Station³³. Een tweede traject van tegenrichtingsverkeer voor de bussen is momenteel in voorstudie. Vermelden wij nog als voorbeeld van andere verwezenlijkte maatregelen betreffende de reissnelheid : de eigen bedding voor de buslijn 63 op de Haachtsesteenweg, de eigen beddingen verwezenlijkt Hertog-, Jonkerstraat, Treurenberg, deze goedgekeurd, maar nog niet verwezenlijkt voor het Surllet de Chokierplein, de Koloniën-, Loxumstraat, ..., de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning is in behandeling voor de doortocht gedurende de week in eigen bedding doorheen het Terkamerenbos voor de buslijn 41. Het plan Tram- Bus 2008 voorziet de aanleg van de buslijn 88 (Molenbeek - Ninoofsesteenweg - stadscentrum - Noordwijk - Havenlaan - Bockstael - Brugmann - Heizel, enz...). Bovendien werd voor de ambtstermijn 2001 - 2006 het behoud van de buslijn 47 bekomen tussen Neder-Over-Heembeek en het stadscentrum, deze lijn zal later worden geëvalueerd. Sinds 4 september 2006 werd buslijn 53³⁴ verlengd via de Bruynstraat tot aan het Militair Hospitaal en verbetert deze aldus de bediening van Neder-Over-Heembeek.

Vermelden we verder nog het originele initiatief van de minibus 8, dat in meer detail werd behandeld in het hoofdstuk over de handel.

3.3 Wegenstelsel

De zones 30 en de renovatie van de grote structurerende assen

De Stad heeft het invoeren van de zones 30 (waar de snelheid beperkt is tot 30 km/u) opgevolgd zoals beschreven in haar GemOP. De eerste zone 30, met betrekking tot de wijk

³² Lijn Schaarbeek-Montgomery-VUB

³³ In de ene richting vertrekt de bus van de Anspachlaan, neemt vervolgens de Bisschopsstraat, de Schildknaapstraat en de Arenbergstraat om zo op de Keizerinlaan uit te komen. In de andere richting vertrekt de bus van de Keizerinlaan en volgt dan de Stormstraat en de Wolvengracht.

³⁴ De bus had vroeger zijn stopplaats aan de terminus Mariëndaal/Val Maria.

Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw, werd in 2005 ingericht. De zones Begijnhof, Kanaal en Marollen werden aan openbaar onderzoek onderworpen in 2006 en zouden in 2007 verwezenlijkt moeten worden. De inrichting van de Comfortzone rondom de Grote Markt is een feit sinds juni 2006; zij richt nieuwe rijrichtingen in, reserveert het parkeren voor de buurtbewoners, beperkt de snelheid tot 30 km/u en maakt bepaalde straten autovrij. De inrichting van deze zones 30 is terzelfder tijd verbonden aan de herinrichting van de structurerende assen in de Vijfhoek (de Stalingradlaan, de Jacquainlaan en de Keizerinlaan zijn reeds afgewerkt; de Lemonnierlaan en de Anspachlaan zijn in voorstudie) en beoogt een drastische vermindering van het doorgaand verkeer door het autoverkeer op de Kleine Ring te concentreren. Het project van de heraanleg van de kleine westelijke ring, dat vanuit de federale overheid wordt gestuurd, zit nog in de studiefase.

De zones 30 blijven niet beperkt tot de Vijfhoek: in de wijk Pannenhuis-Bockstaal werden reeds werkzaamheden uitgevoerd om de snelheid te verminderen, en tijdens de renovatie van wegen in de wijkcontracten of andere programma's³⁵ werden de zones waar een snelheidsvermindering geldt uitgebreid. Het Terkamerenbos is een geval apart: de Stad heeft daar ook nieuwe zones gereserveerd voor de voetgangers en voor het parkeren. Tijdens de vakantie worden, elk weekend en alle feestdagen, de Melkerijlaan en de Floralaan voor het doorgaand verkeer afgesloten om een veilige wandelweg voor de voetgangers te voorzien.

Volgens de analyse uit 2005 van het gewestelijk observatorium van de zones 30 blijft de Stad niettemin onder het gewestelijk gemiddelde aangezien zij slechts 6,9 % van het gemeentelijk wegennet bestrijkt, terwijl het gemiddelde voor het gewest 17,9 % bedraagt.

Wat de renovatie van de grote verkeersassen betreft, werd de heraanleg van de Wetstraat en van de Haachtsesteenweg voltooid. In functie van een bevredigende oplossing, gekozen voor de Jacquainlaan, werden als proef markeringen aangebracht op de as Bockstaal – Houba-de Strooper, die het autoverkeer beperken tot één rijvak in elke richting, fietspaden creëren, evenals een afzonderlijk autobusvak. Een eerste evaluatie van deze maatregel heeft het College ertoe gebracht twee verkeersstroken terug aan te brengen richting Wemmel. Worden nog verwacht: de Belliardstraat (is in afwachting van de werken voor het GEN), de ingang van de A12 en de Louizalaan.

Talrijke schoolingangen werden veilig gemaakt door ook daar de snelheid te beperken tot 30 km/u, maar eveneens door het aanbrengen van smiley's (markeringen die de aandacht vestigen op de aanwezigheid van scholieren), van veiligheidshekken en bij middel van plaatsing van nieuwe speciale dispositieven voor openbare verlichting voor voetgangersdoorgangen ter hoogte van de scholen.

Parkeerbeleid

De renovatie van openbare ruimten gaat gepaard met maatregelen inzake het parkeerbeleid. Men wou een betere roulatie op het gebied van de parkeerplaatsen bewerkstelligen en voorrang geven aan de buurtbewoners, en dit hoofdzakelijk in het centrum en in de Noordoostwijk.

---

³⁵ Zijn momenteel in voorstudie: het centrum van Haren en de wegen in de wijkcontracten Paleis-over-de-Bruggen en Leopold tot Leopold.

Op die manier werden er nieuwe parkeerzones uitsluitend aan de buurtbewoners voorbehouden, werden heel wat straten voorzien van parkeermeters, werden de blauwe zones (met beperkte parkeertijd) uitgebreid, en werden rode zones (met parkeertijd beperkt tot twee uur), los- en laadplaatsen in de winkelstraten en parkeerplaatsen voor gehandicapten toegevoegd. Met behulp van een nieuw parkeerreglement, dat op 1 maart 2004 in werking trad, en het aanwerven van personeel³⁶ werd er een striktere controle van de parkeermeters uitgevoerd. Een spectaculaire stijging van de inkomsten, van 3.158.166 euro in 2001 naar 7.731.362 euro in 2004, is daarvan het bewijs. Er werd besloten om de zones die voorbehouden zijn aan de buurtbewoners te herzien en het gemeentereglement inzake de bewonerskaarten werd gewijzigd. Tot slot werden er nieuwe formules ingevoerd voor jaarabonnementen waarmee men onbeperkt kan parkeren in de straten voorzien van een parkeermeter. Er blijkt een noodzaak te bestaan om parkings te voorzien specifiek voor tweewielige motorvoertuigen; waarschijnlijk zullen er oplossingen voorgesteld worden door de splinternieuwe motorcommissie die in juni 2006 werd opgericht.

Samen met deze maatregelen die betrekking hebben op de openbare weg, werd het aantal parkeerplaatsen voor nieuwe kantoorprojecten en nieuwe bedrijven beperkt, via de stedenbouwkundige vergunningen, tot een welbepaald aantal³⁷ per m². Dit rationaliseringsbeleid werd ruim voor de komst van de gewestelijke omzendbrief n° 18 in 2003 toegepast; het heeft zich aangepast aan deze omzendbrief en is dus minder streng dan voorheen. De Stad en het Gewest hebben daarnaast contacten aangeknoopt met de privé-parkingbeheerders; er werden rondetafelgesprekken ingevoerd. Er is een dynamische bewegwijzering van deze parkings voorzien vanaf de Kleine Ring en in september begint men met het testen van de recent geïnstalleerde voorzieningen.

Verder werd er geen aanzienlijke vooruitgang geboekt met betrekking tot het touringcar- en vrachtwagenverkeer, het einde van de studie is voorzien voor september.

3.4 Zwakke weggebruikers

Fietsers

Tijdens de renovatie van grote wegen, zoals de Stalingradlaan, de Jacquainlaan of de Wetstraat, werden rode rijstroken voorbehouden aan de fietsers om op die manier sterke fietsassen te voorzien. De instelling van tegenrichtingsverkeer voor fietsers in éénrichtingsstraten (Beperkt Eenrichtingsverkeer of BEV), wat sinds 1 juli 2004 verplicht is in het hele Gewest, is volop aan de gang. Om deze basisinfrastructuur aan te vullen, werden meer dan 100 fietsenstallingen geplaatst en 250 andere besteld, zonder diegene mee te tellen die met reclame gepaard gaan (stadsplanborden). In 2006 beschikken de stadsdiensten over 100 fietsen, tegen slechts 9 in 2000. Maar er bestaat nog geen gecentraliseerd beheer van dit nieuwe fietspark, wat betreft herstelling of regelmatig onderhoud en duidelijkheid inzake de toegang tot deze voorziening.

Verschillende originele initiatieven werden gelanceerd om het gebruik van de fiets door de inwoners aan te moedigen (actie Dring Dring, autoloze zondag, oprichten van de fietscommissie). Het meest recente is het opstarten van een fietsverhuursysteem: Cyclocity.

³⁶ Als gevolg van het overhevelen van deze bevoegdheid van de politie naar de Stad

³⁷ Volgens het GemOP wordt het aantal parkings voor de kantoorprojecten herleid tot één plaats per 300 m² in de zones waar er een goed aanbod is qua openbaar vervoer. Volgens de gewestelijke omzendbrief n° 18 is de eis minder streng (één plaats per 200 m² voor een kantooroppervlakte van meer dan 250 m²).

Vanaf september 2006 zal de Stad 250 fietsen ter beschikking stellen van de Brusselaars en de toeristen, verspreid over 23 verhuurpunten die de voornaamste interessepolen bestrijken. Cyclocity wil een echte aanvulling vormen op het openbaar vervoer door de intermodaliteit en het gebruik van de zachte verplaatsingsmiddelen te promoten. De Stad wil deze verhuurpunten voorzien in de buurt van bus- en tramhokjes. Dit is een primeur voor België.

Voetgangers

Met de renovatie van openbare ruimten wil men in hoofdzaak de zwakke weggebruikers steunen. De voetpaden worden verbreed, oversteekplaatsen voor voetgangers worden opgehoogd en uitgerust met nuttige voorzieningen voor slechtzienden of voor personen met beperkte mobiliteit, de openbare verlichting wordt herzien in functie van het voetgangersverkeer.

De studies zijn beëindigd voor de aanleg van de verbindingen voor personen met beperkte mobiliteit (bijvoorbeeld ter hoogte van het Pachecohospice, in het centrum van de Vijfhoek³⁸ en tussen het TRC-Brugmann, het Boudewijnstadion en het Ossegempark waarvan de gezondheids piste reeds werd heraangelegd om bruikbaar te zijn door personen met beperkte mobiliteit.

De MIVB van haar kant heeft maatregelen genomen die de verplaatsingen van personen met beperkte mobiliteit begunstigen, met name door meerdere centraal gelegen metro- of premetrostations van liften te voorzien, door modernisering van het rijdend materieel³⁹, door aanpassing van de buslijn 71, vertrekkend vanuit het centrum, welke een pilootlijn is voor de volledige toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit en voor personen met rolstoel⁴⁰. Voetgeleidingslijnen voor slechtzienden en blinden werden geplaatst op elke nieuwe voetpaduitsteek ter gelegenheid van de heraanleg van de wegenis (tegenrichting bus, De Wand, Delva, enz...) alsook het grootste gedeelte van de voetgangersoversteekplaatsen van de centrumlanen werden hiermee uitgerust.

De realisatie van de Stadswandelingen, een omvangrijk project dat de centrale attractiepolen met elkaar verbindt, werd verder gezet (verwezenlijking tussen 2001 en 2003 ter hoogte van het Sint-Katelijneplein en de Zwaardstraat, Keizerslaan in 2003), maar het stuk dat over de site van de Albertkazerne moet voorbijkomen, moet nog worden uitgevoerd.

3.5 De waterweg

Een regelmatige pendeldienst, als een vorm van openbaar vervoer, tussen Vilvoorde en het Saincteletteplein werd nog niet ingericht. Vzw's als "Brussels by Water" of "La Fonderie" hebben het watertoerisme in Brussel ontwikkeld en hebben werkcolleges of plaatselijke

³⁸ Bisschops-, Kleerkopers-, Maus-, Tabora-, Boterstraat, Grote Markt, Zuid- en Lombardstraat, Agoraplein, Grasmarkt, Sint-Hubertusgalerij, Arenberg-, Schildknaaps- en Stoofstraat, Sint-Katelijneplein, Antoine Dansaert-, August Ortsstraat, Karperbrug, Sint-Gorikspein, Van Praetstraat, Anspachlaan, De Brouckereplein, Emile Jacquainlaan, Van der Elststraat.

³⁹ Behalve de verlaagde vloeren, worden eveneens camera's ten behoeve van de personen met beperkte mobiliteit geplaatst in de voertuigen T3000 en de toekomstige voertuigen T4000.

⁴⁰ Deze pilootlijn vertrekkend vanaf het De Brouckereplein, laat aan de personen met beperkte mobiliteit toe om zonder hulp toegang te hebben tot de bus, dankzij een afneembare plaat en een camerasysteem, verkliklampjes en een geluidssignaal.

toeristische rondvaarten op hun boten georganiseerd. De inscheping vindt hoofdzakelijk plaats aan het Becodok, dat onlangs werd heringericht.

HFDST 4: EEN GROENE, NETTE EN DUURZAME STAD

4.1 Groene ruimten

Bestaande groene ruimten

Sinds 2000 zijn verschillende parken en groene ruimten op het grondgebied van de Stad in renovatie, om het bestaande groene patrimonium te beschermen en op te waarderen:

- ° Een project ter renovatie van het **Jubelpark**, gefinancierd door Beliris, is momenteel in uitvoering. Dit project bestaat uit 6 fasen, waarvan de eerste twee tegen eind 2006 klaar zouden moeten zijn. De fase van de dringende werken, die in uitvoering is, omvat het snoeien en de groeibevordering van de bomen, en de restauratie van de grote fontein en de standbeelden. Er werd een budget van 2,65 miljoen euro vastgelegd voor de financiering van de dringende werken; een ander budget van 8,15 miljoen euro is voorzien voor de eerste twee fasen van het inrichtingsplan.
- ° In 2003 werd een eerste fase ter renovatie van het **Leopoldpark** aangevat, eveneens gefinancierd door Beliris. De vijver van het park werd schoongemaakt en de oevers werden heraangelegd. De Eggevoortoren werd vanbinnen helemaal vernieuwd (in 2002) en is bestemd voor de parkwachters. Er is een nieuwe voetgangersingang voorzien ter hoogte van de Maalbeeklaan n° 3. En in 2007 zal er een nieuw speelplein worden aangelegd. De tweede fase van de renovatie zal aangevat worden in 2007.
- ° Een derde renovatieproject dat gefinancierd wordt door Beliris betreft het **Terkamerenbos**, waarvoor een budget van zo'n 12 miljoen euro zal worden uitgetrokken. Het meer en zijn oevers werden al gesaneerd en eind februari 2006 is de tweede fase van de werken begonnen. In zijn totaliteit voorziet het project de volgende ingrepen: het rooien van bomen en herbeplanting om de heraanleg van het park mogelijk te maken, het leggen van riolering, de vernieuwing van paden en trottoirs, het aanbrengen van omheiningen en de installatie of de restauratie van zitbanken en vuilnisbakken. Het grasveld zal opnieuw worden aangelegd en uitgebreid en er zal een nieuw speelplein worden geïnstalleerd in het park. Nu de stedenbouwkundige vergunning en de erfgoedvergunning zijn toegekend, is de heropbouw van het Robinson-chalet voorzien voor 2007.
- ° De **squares in de Noordoostwijk** hebben eveneens een opknapbeurt gekregen. Er heeft één groot onderhoud plaatsgevonden van de paden en de randen van de Ambiorixsquare, evenals een opknapbeurt van de oevers van de vijver en een reiniging van de standbeelden. Op de Maria-Louizasquare werden emulgeringstrommels geplaatst en de vijver zal worden opgeknapt. Er werden 320 hortensia's geplant op de Margaretasquare. Deze acties worden aangevuld met een beheersplan en een fytosanitaire studie van de bomen voor het geheel van de 3 squares en de Palmerstonlaan. Gelijktijdig werden de speelpleinen op de Ambiorix- en de Margaretasquare volledig gerenoveerd.

Nieuwe groene ruimten

De Stad zorgt niet alleen voor het onderhoud van het bestaande groene patrimonium, maar voorziet ook de inplanting van nieuwe groene ruimten in de verschillende wijken: in de Noordoostwijk werd de tuin van de Maalbeekvallei aangelegd (het Naamloos park); in het kader van het wijkcontract Paleis-over-de-Bruggen in Laken wordt een ecologische en pedagogische tuin genaamd "Albert street" aangelegd langs de spoorweg; in Haren komt er een park met een ruraal getint karakter in de Ganzeweidestraat, met hooiweiden en misschien zelfs een kleine boomgaard; in Neder-Over-Heembeek, tenslotte, zal het bomenpark op de Craetboschsite voorzien worden van hooiweiden en wandelpaden en het Begijnenbosdaal werd officieel ondergebracht in het openbaar erfgoed van de groene ruimte van de Stad Brussel.

Beheer

In tegenstelling met wat werd aangekondigd in het gemeentelijk ontwikkelingsplan, werden er geen nieuwe groene ruimten aan het BIM overgedragen voor onderhoud. Een procedure van overdracht (van het beheer en/of de eigendom) is evenwel aan de gang voor de site van de Dikke Linde en voor de met bomen begroeide berm tussen de Vuurkruisenlaan en de Van Praetlaan. De groene ruimten die beheerd worden door het BIM blijven, onder andere, het Sobieskipark en het Park van Laken, de Tuin van de Kunstberg en het Jubelpark.

Naast het behoud en de ontwikkeling van haar groene patrimonium, voert de Stad aanplantingen uit in openbare ruimte. Algemeen genomen betekent dit onder andere dat ze palen met bloemendecoraties aanbrengt in de straten of dat ze aanplantingen voorziet in luik 4 van de wijkcontracten. Maar dat vertaalt zich ook in een meer planologische aanpak, zoals de aanleg van een structurerende groene ruggengraat (door het planten van bomen) om de impact te verminderen van de breuk veroorzaakt door de Noord-Zuidspoorverbinding. Vanuit dit oogpunt werden ook de heraanleg van het centrale gedeelte van de Noord-Zuidverbinding (ter hoogte van de Keizerslaan en de Keizerinlaan) en de renovatie van de tuin van de Kathedraal uitgevoerd. De eerste twee fasen van de heraanleg zijn al afgerond; momenteel moet enkel nog het stuk tussen het Albertinaplein en de tuin van de Kathedraal worden heringericht.

Bij het afleveren van de stedenbouwkundige vergunningen past de Stad haar aanbevelingen inzake de beplanting van de binnenterreinen van huizenblokken toe, bijvoorbeeld door er horeca-activiteiten of het bouwen van parkings te verbieden. Op die manier heeft de Stad de privé-sector opgedragen met bomen beplante bufferzones aan te leggen om de bewoonde wijken af te schermen van monofunctionele bedrijvzones. In Neder-Over-Heembeek werden met dat doel bomenrijen aangeplant in het Marlystraatje.

Wat haar manier van werken betreft, heeft de Stad zich op lange termijn geëngageerd via talrijke beheersplannen. In oktober 2005 werd een tuinbeheersplan (voor de komende 25 jaar) goedgekeurd voor de Palmerstonlaan en de 3 squares. De cel Groene Ruimten heeft een rapport opgesteld in verband met het homogeniseren van het stadsmeubilair (zitbanken, vuilnisbakken, boombeschermers, palen,...) in alle groene en openbare ruimten, om zo een harmonisatie en een goed beheer te verzekeren (het gebruik van slechts één type meubilair maakt het gemakkelijker herstellingen uit te voeren). Ondanks deze tendens tot standaardisatie blijft er een gedifferentieerd beheer bestaan op het grondgebied van de Stad:

de geklasseerde sites hebben elk hun eigen meubilair, en zo ook de groene ruimten beheerd door het BIM.

Op personeelsvlak is de Cel Groene ruimten de laatste jaren in omvang toegenomen. Het aantal landbouwingenieurs is op drie jaar tijd geëvolueerd van één naar drie; hetzelfde geldt voor het aantal tuinbouwingenieurs. Een nieuwe cel van ongeveer twaalf personen zal zich toeleggen op het onderhoud van de speelpleinen. In totaal telt de Groene Ruimten vandaag bijna 200 werknemers. We willen er ook op wijzen dat de cel eveneens het beheer van de groene ruimten van de Lakense en Brusselse Haard, van LOREBRU en van de Modelwijk op zich neemt, in die zin dat ze de aanvragen behandelt voor het verfraaien van hun groene ruimten.

In bepaalde parken in Brussel schakelt de vzw BRAVVO een team van parkwachters in die de wandelaars op hun gemak moeten stellen en aanstootgevend gedrag moeten voorkomen. De parkwachters, die in het groen gekleed gaan, spitsen hun inspanningen toe op het park van Brussel, het Fontainaspark, het Egmontpark en de Margareta-square. Enkel de laatste twee worden echter 's nachts afgesloten door een parkwachter. Het huidige team van 12 parkwachters zal tot 26 worden uitgebreid in 2006. Een tiental stadswachten zou kunnen ingeschakeld worden om bijkomende sites in de Noordoostwijk te bestrijken, evenals het Montserrat-speelplein of het Maximiliaanpark.

De Stad probeert haar inwoners te sensibiliseren voor het groene gedachtegoed aan de hand van een aantal initiatieven. Zo ondersteunt ze bijvoorbeeld de jaarlijkse bloemenmarkt in Laken en organiseert ze sinds 30 jaar de wedstrijd "Brussel in de Bloemen". De cel Groene Ruimten heeft een lijst uitgegeven met klimplanten die de inwoners op de gevel van hun huis kunnen planten; deze lijst zal deel uitmaken van een reglement over de voetpaden, dat in ontwikkeling is. De vzw Boerderij van het Maximiliaanpark.

4.2 Duurzame ontwikkeling promoten

Dit onderdeel, dat in het gemeentelijk ontwikkelingsplan de titel "strijd tegen overlast en vervuiling" droeg, kreeg hier een nieuwe naam om uiting te geven aan de inzet van de Stad voor een meer daadkrachtig en meer globaliserend beleid inzake duurzame ontwikkeling. Dit beleid zal hieronder kort worden beschreven, maar komt uitgebreid aan bod in een afzonderlijk document genaamd "lokale agenda 21".

Gedragsverandering teweegbrengen en een rol spelen in de bewustmaking

De dienst Milieuraadgeving van de Stad, sedert 1996 geïntegreerd in de administratie, is in 2003 verhuisd naar het Administratief Centrum en heeft zijn rol ontwikkeld inzake onderzoek, informatieverstrekking en bewustmaking bij interne en externe partners over kwesties van duurzame ontwikkeling. Zo kunnen wij bijvoorbeeld de volgende bewustmakingsacties vermelden:

- het opstellen van een nieuwsbrief "De e-Milieukrant" van april 2004 tot mei 2005
- de uitgave van de "Praktische gids voor het leefmilieu" in 2004, een brochure van 78 pagina's met daarin een heleboel praktische informatie, raadgevingen en nuttige adressen over milieuthematieken in de stedelijke omgeving

- talrijke projecten in de scholen: compostering, moestuin, strijd tegen de overconsumptie, drinkfonteinen

We melden eveneens dat alle wagens van de politie reeds klaar zijn om te rijden met bio-brandstoffen (biodiesel en bio ethanol).

De lokale agenda 21

Er wordt eveneens de laatste hand gelegd aan een basiswerk door het opstellen van een lokale agenda 21. De Stad heeft zich namelijk in 1995 geëngageerd door de ondertekening van het Aalborg-charter om mee te werken aan de grote mondiale uitdagingen op het gebied van milieu. Ze heeft sindsdien talrijke duurzame acties opgezet. De agenda 21 biedt de mogelijkheid om een omkadering te geven aan deze acties, om precieze doelstellingen en een globale strategie te bepalen. Hij zou tegen september 2006 klaar moeten zijn.

Energiebeleid

Vanwege de steeds hoger wordende energiekost en de toenemende zeldzaamheid van de energiebronnen in de wereld, is het energiebeleid een belangrijke bekommernis van de Stad geworden.

Eenzijds moedigt de Stad Brussel de inwoners aan om een beroep te doen op alternatieve energiebronnen en hun afhankelijkheid van fossiele brandstoffen (stookolie, gas) te verminderen door vanaf 2006 een gemeentelijke premie toe te kennen voor de installatie van een zonneboiler⁴¹. Aan de hand van haar praktische gids voor het leefmilieu geeft ze een reeks eenvoudige tips om energie te besparen. Tot slot analyseert het OCMW, via zijn schuldbemiddelingsdienst, de dossiers van gebruikers in zorgelijke toestand en onderhandelt het over de schuld, wanneer de situatie dit toelaat. Het OCMW helpt talrijke inwoners van de gemeente eveneens hun facturen te ontcijferen en er het noodzakelijke van te begrijpen.

Anderzijds geeft de Stad het goede voorbeeld door haar energieverbruik te verminderen in alle sectoren die zij rechtstreeks bestuurt. Er werd een nieuwe filosofie op vlak van openbare verlichting ingevoerd. In een dertigtal straten waar de openbare verlichting vernieuwd werd, bedroeg de energiewinst gemiddeld 30 %, zelfs al werd het aantal verlichtingspunten meer dan verdubbeld.

In bestaande openbare gebouwen zoals de zwembaden, die veel energie verbruiken, wordt een nieuw beheer gevoerd op vlak van energie (nieuwe verwarmingsketels, een betere isolatie en nieuwe waterfilters worden geïnstalleerd in de Reebokstraat, in Neder-Over-Heembeek en in Laken). Voor recente of toekomstige openbare gebouwen is de optimalisering van de energieprestaties een essentieel onderdeel van het programma. Denken we bijvoorbeeld aan het huisvestingsproject van de Grondregie in de voormalige l'Oreal-kantoren, de bouw van sociale woningen op de site van een voormalige zeepfabriek in de Anderlechtsesteenweg, uitgevoerd door het OCMW, of de kleuterschool Bockstaal.

De hoeve van het Maximiliaanpark heeft haar activiteiten gevoelig geheroriënteerd naar de initiatie tot duurzame ontwikkeling. Naast een zuiveringsstation met waterbekken, werd een

⁴¹ Deze premie komt bovenop de belastingvermindering, toegestaan door de federale overheid, en bovenop de premies toegestaan door het BIM.

uitrusting voor verwarming werkend op zonnecellen geïnstalleerd en bekroond. Deze installatie is uitgerust met een informatiezuil die inlichtingen aangeeft in real time betreffende het volgens de zonneshijn bereikte vermogen. Naast de verlichtingspalen op zonnecellen is tevens de oprichting van een bij de hoeve horend pedagogisch gebouw in voorbereiding met energetische zelfvoorziening.

Strijd tegen de geluidsoverlast

In het Brussels gewest werd de problematiek van de geluidsoverlast in een stedelijke omgeving aandachtig bestudeerd door het BIM dat, volgend op een openbaar onderzoek, in 2000 een Plan voor de strijd tegen de geluidshinder (2000-2005) heeft aangenomen. Een tussentijds verslag over dit Plan werd gepubliceerd in 2003. Dit plan heeft de bewustwording en de methoden om deze problematiek aan te pakken stellig bevorderd.

De inplanting van installaties die geluidsoverlast meebrengen (werven, klimaatregelingsinstallaties, machines, ondernemingen) wordt grotendeels gereguleerd door de stedenbouwkundige of milieuvergunningen. Langs deze weg heeft de Stad systematisch gevraagd om de geluidsoverlast te beperken door bijvoorbeeld het gebruik van isolerend materiaal te vereisen voor de installatie van airconditioning in het hoofddak, door de geluidsisolatie te versterken tussen de bouwlaag met restaurants en die met woningen,... Aangezien de bevoegdheid voor de milieuvergunningen is verdeeld over de Stad en het BIM, werd er in 2006 een akkoord gesloten tussen de betrokken diensten om een betere communicatie en een meer efficiënte behandeling van de klachten te bewerkstelligen.

Op vlak van het lawaai dat veroorzaakt wordt door activiteiten op de openbare weg, wordt sinds kort, naast de bemiddeling die altijd de voorkeur geniet, het nieuwe politiereglement voor de zone Brussel Hoofdstad-Elsene van 2006 toegepast en worden boetes uitgeschreven in geval van overtreding.

De problematiek op vlak van het verkeerslawaai, dat veroorzaakt wordt door voorbijrijdende auto's en vrachtwagens, is sterk gebonden aan de mobiliteitsproblematiek en het esthetische aspect van het historisch centrum (kasseien op de weg), en het conflict is nog niet opgelost.

Luchtvervuiling

De verbetering van de luchtkwaliteit houdt rechtstreeks verband met het beleid op het vlak van mobiliteit en energie, en moet opgenomen worden in een meer algemeen beleid inzake duurzame ontwikkeling zoals dat van de lokale agenda 21, dat op langere termijn wordt ontwikkeld. Sinds kort heeft het BIM zes meetstations geïnstalleerd die de luchtkwaliteit op het Brussels grondgebied registreren: in het Meudonpark in Neder-Over-Heembeek, in Haren dichtbij het kanaal, op het Sint-Katelijneplein in het centrum, in de buurt van Kunst-Wet, in de Belliardstraat en aan het Europees Parlement. De staat van de luchtkwaliteit kan van dag tot dag via het internet gevolgd worden.

Afvalbeleid

De ophaling van het huishoudelijk afval wordt door het Gewest twee maal per week georganiseerd. Sinds 2000 wordt het huisvuil verplicht gescheiden opgehaald. Het Gewest

heeft een "Plan voor de Preventie en het Beheer van Afvalstoffen 2003-2007" aangenomen, dat door het beleid van de Stad wordt onderschreven en aangevuld. Ze doet aan bewustmaking inzake afvalbeperking aan de hand van voorbeeldacties in haar scholen, openbare gebouwen, parken en kerkhoven, en kent sinds 2006 aan de inwoners premies toe voor de aankoop van een compostbak.

Sinds 2002 organiseert de Stad opnieuw tweemaal per jaar, in de lente en in de herfst, een ophaling van grofvuil. De ophaling verloopt volgens een gemengde formule: containers in de wijken en ophalingen thuis voor mensen die zich moeilijk kunnen verplaatsen. De modaliteiten en de data worden telkens aangekondigd via een huis-aan-huisblad.

In de strijd tegen het sluikestorten heeft de politie het bedrag van de boetes verhoogd in haar nieuwe reglement.

5.1 Openbare ruimte

In vergelijking met de vorige legislatuur werden de middelen voor openbare werken meer dan verdriedubbeld, met in 2004 een budget dat bijna 6 miljoen euro bedroeg. Dit was nodig om twee redenen: het inhalen van de achterstand die in het verleden werd opgelopen, vooral wat de herstelling van de voetpaden betreft, en het herzien van de openbare ruimte ten gunste van alle gebruikers van de openbare weg, in het bijzonder de zwakke weggebruikers.

Het voornaamste streefdoel van het GemOP is, ter herinnering, de Stad aangenamer te maken en meer aantrekkelijk voor nieuwe inwoners, nieuwe winkelklanten en nieuwe handelaars. De Stad heeft haar globale project inzake de verplaatsingen in de stad en de renovatie van de structurerende openbare ruimten ruimschoots aangevat.

De leesbaarheid van de stadsstructuur werd eerst en vooral verbeterd door de heraanleg van de structurerende lanen. Enkele voorbeelden: de Stalingradlaan⁴², de Jacquainlaan⁴³, de Keizerinlaan⁴⁴, de Eeuwfeestlaan⁴⁵, de Emile Bockstaellaan tussen Molenbeek en het Emile Bockstaelplein, de De Wand-, de Delvastraat, ... De stedenbouwkundige vergunning voor het centrum van Haren en heel de Verdunstraat is in behandeling.

Talrijke pleinen werden in een nieuw kleedje gestoken. Zo werd tijdens de heraanleg van de Kapellemarkt de oorspronkelijke fontein (uit 1765) gereconstrueerd op basis van een gravure. Bij de heraanleg van het Breughelplein werd de Palaverboom opgericht. Het gaat hier om een boom waaronder een structuur in de vorm van een arabesk is geïnstalleerd die als bank kan dienen of als armleuning en kan versierd worden met tekeningen, opschriften of andere getuigenissen van het sociale leven in de wijk.

Verskillende knooppunten van de Kleine Ring werden omgevormd om hem opnieuw een samenhang te geven, om het effect van “toegangspoorten” te creëren, of om integendeel het autoverkeer in de Vijfhoek te ontmoedigen door de openbare ruimte op te waarderen. Dit ligt in de lijn van het verplaatsingsplan van de Vijfhoek. Een voorbeeld van een “toegangspoort” is de Jacquainlaan, een voorbeeld van het beperken van toegang is de Ninoofse Poort. De “stadspoorten” (die een toegang vormen tot het Brussels Gewest) zoals bepaald op kaart 7 van de krachtlijnen van het GemOP, die zich in Laken en Haren moesten bevinden, werden echter nog niet gerealiseerd.

Om het storende effect van het stadsmeubilair in de openbare ruimte te beperken – of het nu gaat om stadsplanborden, planimeters, Sibelga-verdeelkasten of andere – wordt een maximale integratie ervan nagestreefd. Dit gebeurt bijvoorbeeld door eenzelfde kleur te geven aan het stadsmeubilair of door een combinatie van fietsenstalling en stadsplanbord. We moeten er echter op wijzen dat het aantal Belgacom-verdeelkasten gaat verdubbelen in de volgende

⁴² De wegen en de trottoirs werden vernieuwd, de parkeerplaatsen heraanlegd en het voetgangersverkeer vergemakkelijkt, en er kwamen nieuwe aanplantingen om het geheel te verfraaien.

⁴³ Het autoverkeer werd herleid tot een enkele rijstrook in beide richtingen. De werken hebben betrekking op de wegen, de trottoirs, het stadsmeubilair, de aanplantingen, enz.

⁴⁴ Deze laan wordt momenteel volledig heraanlegd als een structurerende groene ruggengraat (zie hoofdstuk 4). Ter hoogte van de Pachecolaan wacht men voor de heraanleg op de reconversie van het Rijksadministratief Centrum.

⁴⁵ Deze laan kreeg een nieuwe verlichting en nieuw stadsmeubilair om het recent vernieuwde Atomium te herwaarderen.

jaren. Om de prestaties van het netwerk te verhogen, vooral wat betreft de internettoegang, zullen de koperen kabels vervangen worden door glasvezelkabels. Aangezien het aantal verdeelpunten zal toenemen, zal er een tweede verdeelkast moeten worden toegevoegd in de buurt van de bestaande kasten (die reeds 90 cm breed zijn) of zal er een grotere verdeelkast geïnstalleerd worden die de bestaande omsluit. De toename van het stadsmeubilair blijft problematisch.

In 2004 werd er een vijfjarig beheersplan voor de verkeersborden opgestart. Tijdens de eerste fase, die vandaag is afgerond, heeft men het verkeersbordenpark geïnventariseerd en opgeslagen in een elektronische databank. De tweede fase, die in 2006 werd aangevat, houdt een rationalisatie van het verkeersbordenpark in op juridisch, esthetisch en technisch vlak. De laatste fase zou het gebruik van de tijdelijke verkeersborden (in geval van verhuizing of evenementen,...) moeten vereenvoudigen. In 2006 heeft het departement van de wegenwerken het beheer van de verkeerslichten overgenomen, waarvoor een gelijkaardige procedure zou moeten opgestart worden.

Voor de aanleg van de wegen zoekt de Stad een compromis tussen de hedendaagse behoeften en het historische aspect. In de Vijfhoek beveelt ze het gebruik van kasseien aan en, in de mate van het mogelijke, dat de aanleg geen enkele hinder veroorzaakt voor de inwoners en gebruikers (geluid, en comfort voor de fietsers. Om zich aan te passen aan de behoeften van de hedendaagse weggebruikers, worden de wegen soms voorzien van "nieuwigheden" zoals voetpadoren.

Het leefklimaat wordt ook verbeterd door toe te zien op de openbare netheid. Sinds 2001 werden meer dan vijftien hondenuitlaatplekken, waar huisdieren hun behoefte kunnen doen, ingericht over het hele grondgebied van de Stad. Er zou een evaluatie van hun doeltreffendheid moeten uitgevoerd worden alvorens er nieuwe aan toe te voegen. De administratieve sancties (waaronder de boetes) zijn een belangrijk hulpmiddel voor het behoud van de openbare reinheid en gezondheid (zie ook hoofdstuk 6.5). Laten we enkele voorbeelden aanhalen van gedrag waarvoor men beboet kan worden: spuwen, urineren of zich ontlasten op de openbare ruimte; hondenuitwerpselen laten liggen op plaatsen die daarvoor niet speciaal zijn ingericht; het ongecontroleerd of clandestien aanbrengen van stickers of affiches. De anti-tag cel van de politie houdt zich bezig met het bestrijden van graffiti. Wanneer de politie een proces-verbaal opmaakt, kan de burger gratis een beroep doen op de dienst Openbare Reinheid van de Stad Brussel om de gevel of de ramen te reinigen. In tegenstelling tot wat in het Gemeentelijk Ontwikkelingsplan werd vermeld, werd de plaatsing van openbare toiletten nog niet in uitvoering gebracht.

De Stad probeert ook op een meer positieve manier het leefklimaat van haar inwoners te verfraaien, door het stimuleren van kunst in openbare ruimte. Bij de heraanleg van wegen werden verschillende moderne kunstwerken gerealiseerd, meestal op voorstel van de Commissie voor Stedelijke Kunst. Andere creaties werden gerealiseerd op initiatief van gewestelijke of federale instanties, maar de Stad verzorgt het onderhoud. Deze werken zijn soms "licht en vluchtig", maar dikwijls ook monumentaal en zwaar en duur in onderhoud. Enkele voorbeelden van kunstwerken die werden aangebracht in de openbare ruimte zijn: de cirkelvormige bank van Lucile Soufflet (Oud Korenhuis) in 2002, "And/maar, op And/pour, et" van Peter Downsborough (Jacqmainlaan) in 2003, of de fietsster van Alain Séchas (Schildknaapstraat) in 2005. In 2006 zal een nieuw werk van Daniel Buren opgericht worden op het Gerechtsplein, evenals de spreekbuis van Emilio Lopez Menchero in de Stalingradlaan.

In de Emile Delvastraat in Laken bevindt zich een eerder ongewone installatie: het Straatlantaarnmuseum. Dit museum, dat in 2004 werd ingehuldigd naar aanleiding van de renovatie van de woningen door de Lakense haard, stelt een vijftiental straatlantaarns tentoon uit verschillende periodes en met verschillende stijlen.

De stripverhaalroute maakt eveneens onderdeel uit van de artistieke interventies in de openbare ruimte. Aan de basis van dit project lag het verlangen om de vergeten wijken en illegale stortplaatsen in de stad te herwaarderen. De 33e muurschildering, van de auteurs van de Lincoln-reeks, werd op 19 mei 2006 ingehuldigd in de Paleizenstraat over de Bruggen.

De Stad heeft een vzw, Bruxelles BD/Brussel Strip, opgericht met als doel op te komen voor haar patrimonium via Stripverhalen en een eigentijds stripverhaal te ontwikkelen. Sinds 2004 organiseert ze een Veertiendaagse van het Stripverhaal, wat toelaat de Brusselaar te confronteren met de eigentijdse Brusselse en buitenlandse creatie, om patrimoniale retrospectieven voor te stellen van onze grote auteurs en om via een prijs « niet-gepubliceerde auteurs » een nieuwe auteur, wonend in Brussel, te ondersteunen. Dit evenement wordt vergezeld door een promotiewerk van de 9^e kunst, en dit voor kinderen en adolescenten.. Kortom, Brussel Stripverhaal is de spil voor grote evenementen van het Stripverhaal, met een grote toegevoegde toeristische waarde, zoals het eerste Kuifje Festival en De “Monde Miroir” van Asterix.⁴⁶

De verlichting van interessante architecturale elementen is een andere manier om de aantrekkelijkheid van bepaalde wijken te versterken. In het kader van het wijkcontract Papenvest, bijvoorbeeld, werd een Lichtplan opgesteld. Een vijftiental architecturale herkenningspunten in deze wijk, waaronder de Loodtoren, worden zo permanent verlicht. Er werd ook een Beliris-akkoord ondertekend voor de verlichting van de Grote Markt. Dit project wordt door meerdere diensten opgevolgd: cultuur, architectuur en wegenis.

Vanuit de gedachte dat de openbare ruimte toebehoort aan de bewoners, sluit de Stad ten slotte ook bepaalde straten af tijdens de schoolvakanties zodat kinderen er kunnen spelen. De vraag komt meestal van een bewoner of een wijkcomité en richt zich tot een schepen of rechtstreeks tot de burgemeester. Elke aanvraag wordt voor advies voorgelegd aan de Verkeersdirectie van de Politie van de zone Brussel Hoofdstad-Elsene. De straten in kwestie zijn de Sint-Andriesstraat en de Arbeidsstraat, het Kasteelhof in Haren en de Draps-Domstraat in Laken.

5.2 Erfgoed en gebouwen

5.2.1 Erfgoed

De cel Historisch Erfgoed van de Stad kreeg vanaf 1996 vorm door de aanwerving van meerdere universitaire specialisten met het statuut van zelfstandige. Mettertijd, en in overeenstemming met de wensen van het GemOP, werd haar rol meer en meer erkend en noodzakelijk, met als gevolg dat deze zelfstandige specialisten in 2006 in dienst werden genomen als ambtenaar en geïntegreerd werden in het kader. Het team houdt zich bezig met het opstellen van de lastenboeken voor restauratieprojecten, met de opvolging van en de leiding over de werven en met morfologische studies van het stedelijk weefsel. Via de

⁴⁶ Andere voorbeelden van Stripverhaalevenementen : De wereld van Franquin, Dertig jaar van de 9e droom, het honderdjarig bestaan van Hergé en de tentoonstelling Quick en Flupke.

collectie "Brusselse wandelingen"⁴⁷, kleine brochures die de lezer uitnodigen om al wandelend het erfgoed van de zone in kwestie te bewonderen, wil de cel een beter begrip van en een betere kennis over het erfgoed van de Stad tot stand brengen.

Het daadkrachtige beleid van de Stad inzake de aankoop van geklasseerde gebouwen op strategische locaties zoals de Grote Markt (aankoop van Grote Markt nr. 13 en 14 in 2003) laat uiteraard toe om de geklasseerde gebouwen zo goed mogelijk te restaureren en het goede voorbeeld te geven voor andere actoren.

Vermelden we tot slot nog dat het planten van de Meyboom als levend erfgoed werd erkend door de UNESCO.

5.2.2 Gebouwen

De Stad heeft, parallel met de werken op vlak van de openbare ruimte, een belangrijke inspanning geleverd op vlak van haar gebouwen. Ze is de privé-sector blijven aanmoedigen om te renoveren en te bouwen met respect voor de bouwkundige kenmerken.

In de lijn van de brochure "Aanbevelingen voor projecten in het historisch centrum", werd een brochure "Aanbevelingen voor uithangborden" en een andere getiteld "Wonen op verdiepingen boven winkels" gepubliceerd, die onderdeel vormen van een grotere promotiecampagne voor kwaliteitsvolle architectuur en renovatie van leegstaande verdiepingen.

Om kwaliteitsvolle hedendaagse architectuur te promoten, had de Stad in 1996 een architectuurprijs "Brussel-Horta" in het leven geroepen die elke twee jaar een hedendaags architectuurproject op het grondgebied van de Stad Brussel bekroont. Vanaf 2003 vormen de genomineerde en bekroonde projecten onderwerp van een rondreizende tentoonstelling die zich wekelijks naar een andere betekenisvolle locatie in de Stad verplaatst.

De Stad heeft steeds de noodzaak van het organiseren van architectuurwedstrijden onderstreept voor alle belangrijke projecten in de Europese wijk. Met dat doel werd in 2004 een Europese architectuurwedstrijd opgestart met twee fasen (ideeënwedstrijd gevolgd door projecten) voor de herstructurering van blok A van de Residentie Palace met het oog op diens ingebruikneming door de Europese Raad en de Ministerraad. De winnaar werd aangeduid in september 2005, en de herstructureringswerken zouden tegen 2012 afgerond moeten zijn.

Bij de constructies die door de Stad of het OCMW worden opgestart, waarbij de kwaliteit en de integratie in de hedendaagse omgeving belangrijke criteria zijn, wordt de voorkeur gegeven aan een wedstrijd. Denken wij bijvoorbeeld aan de wedstrijd voor de uitbreiding van de Brigittinenkapel, die werd gewonnen door de Italiaanse architect Andrea Bruno en die momenteel in opbouw is, of de wedstrijd voor de nieuwe kleuterschool Bockstael, waarvoor de uiteindelijke winnaar op het einde van de zomer van 2006 zal aangeduid worden. Het volgende grote project van de Stad betreft de renovatie of de bouw van een nieuw administratief centrum om de diensten van de Stad Brussel te huisvesten, die momenteel in de Munttoren gevestigd zijn.

---

⁴⁷ In juni 2006 zijn er 9 brochures beschikbaar.

Naast dit aanmoedigingsbeleid werden ook reglementaire hulpmiddelen uitgewerkt om de typologie van bepaalde zones te beschermen (zoals reeds vermeld in het hoofdstuk over de huisvesting: zes BBP's werden aangenomen sinds 2000, nog zes andere zijn in uitwerking). Een nieuwe gezoneerde verordening of een nieuw wettelijk besluit inzake de erfdienstbaarheden van uitzicht werd tot op heden echter niet aangenomen.

Parallel hiermee wordt een repressief beleid gevoerd door het verder zetten van de belasting op de verwaarloosde gebouwen en de leegstaande terreinen. Dit beleid wordt regelmatig geëvalueerd door de interdepartementale commissie voor de strijd tegen stadskankers.

HFDST 6: EEN GOED UITGERUSTE STAD, TEN DIENSTE VAN IEDEREEN

6.1 Onderwijs

Het aantal leerlingen blijft toenemen. De laatste jaren steeg de schoolbevolking met 1,5 à 3% per jaar, met een totaal van 34.175 leerlingen voor het schooljaar 2004-2005.

Om deze leerlingen op een kwalitatieve manier te blijven onthalen, heeft de Stad talrijke inspanningen geleverd op vlak van schoolinfrastructuur en pedagogie.

6.1.1 Infrastructuur

Elk jaar wordt 7,5 miljoen euro besteed aan het onderhoud van de schoolgebouwen en wordt 20 miljoen voorzien voor zware bouw- en renovatiewerken.

Sinds 2002 werden verschillende nieuwe gebouwen of bijgebouwen ingehuldigd. In de Wittouckschool in Laken werden de oude paviljoenen vervangen door een stenen gebouw. Tijdens deze werken werd eveneens een nieuw sanitair complex opgericht en aan de speelplaats werden verbeteringen aangebracht. Ook aan het hoofdgebouw van de basisschool 't Klavertjevier werd een stuk bijgebouwd.

Naast deze nieuwe constructies werden ook bestaande schoolgebouwen gerenoveerd, zoals de Academie in de Bloemistenstraat, het Adolphe Max-atheneum en de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. In de Hogeschool Francisco Ferrer ten slotte werd de afdeling paramedische technieken volledig heringericht. Deze werken vormen uiteraard een probleem voor de leerlingen wiens schoolgebouw gerenoveerd wordt. Om de veiligheid te verbeteren en de hinder tijdens de werken te beperken, overweegt de Stad om bufferscholen te voorzien om deze leerlingen tussendoor op te vangen.

Wat de toekomstige projecten betreft, werd er een architectuurwedstrijd georganiseerd voor de bouw van de nieuwe kleuterschool Emile Bockstaal in Laken. Deze school zal gerealiseerd worden volgens de principes van duurzaam bouwen. De geselecteerde projecten werden voorgesteld tijdens een persconferentie op 31 maart 2006. De ULB, die zich deels in Elsene en deels in Brussel bevindt, wil zich verder uitbreiden en heeft een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd voor de Solvay Business School in de Franklin Rooseveltlaan. De bibliotheek van de Mutsaard zal op haar beurt uitgebreid worden op de eerste verdieping van het gebouw dat grenst aan de Sint-Nikolaaskerk en voor het UTOPIE-project is voorbehouden.

Tot slot willen we er nog op wijzen dat bepaalde schoolgebouwen ter beschikking worden gesteld van vzw's, sportclubs en andere verenigingen. Bijna alle dergelijke aanvragen worden goedgekeurd.

6.1.2 Pedagogie

In het Instituut De Mot-Couvreur werd een nieuwe afdeling voor "milieutechnicus" opgericht, in overeenstemming met de toenemende bezorgdheid voor het milieu.

Op vlak van studiebegeleiding werden verschillende activiteiten ontwikkeld. De vzw BRAVVO en de Franse Gemeenschap stellen schoolbemiddelaars ten dienste van de scholen, zoals in het Bischoffsheim-Instituut of het Instituut Paul-Henri Spaak. Deze bemiddeling richt zich in de eerste plaats tot leerlingen die dreigen af te haken op school. In 10 lagere scholen streven Kunst Ateliers na School (KAnS) naar een betere integratie van buitenlandse kinderen door het organiseren van pedagogische activiteiten zoals lessen eigen taal en cultuur. Tot slot hebben bepaalde scholen, zoals het Léon Lepage-atheneum, een mentoraatssysteem opgericht met studenten van de ULB om de overgang naar het hoger onderwijs te vergemakkelijken. Studiebegeleiding is eveneens een belangrijk aandachtspunt voor de sociale antennes van het OCMW. Momenteel ontwikkelen vijf sociale antennes activiteiten inzake studiebegeleiding, vier ervan in samenwerking met een vzw.

De opvoeding omtrent gezondheid is een andere actiepijler en is een van de opdrachten van de dienst Promotie van de Gezondheid op School. De frisdrankautomaten werden afgeschaft in het kleuter- en lager onderwijs en in hun plaats worden gezonde tussendoortjes aan de kinderen aangeboden zoals melkproducten of fruit. In juli 2004 werd de vzw "Brusselse Keukens" opgericht, een organisatie die maaltijden bereidt voor scholen, bejaardentehuizen en openbare ziekenhuizen van de Stad. De vzw wil een gezonde en evenwichtige voeding aanbieden, met bijzondere aandacht voor de toevoer van eiwitten, vetten en koolhydraten.

Het departement Openbaar Onderwijs levert ook inspanningen om het lezen bij de jeugd te promoten. Het verwezenlijkt dit doel enerzijds aan de hand van specifieke acties zoals het "Séminaire Paul Hurtmans" voor jeugdliteratuur of de projecten "Lezen in het park" of "Lezen op het strand" (tijdens Brussel Bad), en anderzijds door de oprichting van een Franstalig centrum voor Jeugdliteratuur, waaraan het veel belang hecht. Dit centrum, dat binnenkort tot stand zou moeten komen, wil het bestaande aanbod aan jeugdliteratuur centraliseren en naar waarde schatten, en dienen als referentiepunt.

Naast deze activiteiten die de hele tijd door plaatsvinden, bestaan er ook gerichte educatieve acties. Het aanbrengen van muurschilderingen rond bepaalde thema's, zoals het "Agora der vrijheden" in het Léon Lepage-atheneum of het project "Artistieke tags" in het Instituut De Mot-Couvreur, maakt het mogelijk om de leerlingen meer te betrekken bij de inrichting van hun schoolomgeving. Naar aanleiding van het Vrijheidsfestival 2005 werden twee manifestaties geprogrammeerd bestemd voor de schoolgaande jeugd, om hen te sensibiliseren voor belangrijke thema's als democratie en gelijkheid.

6.2 Kinderen en jongeren

6.2.1 Kinderen en gezinnen

In 2001 beschikte de Stad slechts over één crèche, in de Marollen. Sedertdien werd er een tweede crèche geopend in de Fontainaswijk in 2004 en een derde, in Neder-Over-Heembeek, zal binnenkort in gebruik worden genomen.

Tussen 2001 en 2004 werd voor negen instellingen – kinderdagverblijven of peuterspeelplaatsen – materiaal bestemd voor psychomotoriek aangekocht, in functie van de behoeften, maar vooral in functie van de geschiktheid van de ruimten, gezien de normen die moeten gerespecteerd

worden sinds de inwerkingtreding in 2001 van de Koninklijke Besluiten betreffende de speeltuinen en -tuigen.

Dit werd vergemakkelijkt door het feit dat de nieuwe cel 'Speelplein' de aanleg, het technisch onderhoud en de veiligheidscontrole voor alle speelpleinen van scholen en kribben van de Stad heeft gecentraliseerd.

Om het onthaal van de kinderen op elkaar af te stemmen, hebben de twee toezichthoudende organen - Kind & Gezin en ONE (Office de la Naissance et de l'Enfance) – elk een kwaliteitshandvest opgesteld. Hun doelstelling is, enerzijds, om aan de bezoekers een minimumkwaliteit te garanderen en, anderzijds, om de onthaalinstellingen ertoe te bewegen het dienstaanbod te perfectioneren.

Het netwerk van steun aan de ouders heeft ook talrijke wijzigingen ondergaan. Op vlak van de babykoten, die in 2004 in een vzw werden samengebracht, kwamen er twee nieuwe ruimten bij. De eerste is ondergebracht in de "Ruimte Stadsgezin", waar ook andere activiteiten worden georganiseerd zoals een werkgroep voor uitwisseling van ervaringen tussen ouders rond thema's over ouderschap of spelnamiddagen in gezinsverband. De tweede bevindt zich in het "Huis van het gezin", met ook daar werkgroepen en een gezinsbemiddelaarster. De vzw "Thuisoppas van zieke kinderen" ten slotte heeft 50 % meer kinderen opgevangen in 2005 dan in het jaar tevoren.

6.2.2 Jongeren

Buiten schoolverband worden er activiteiten voor kinderen en jongeren georganiseerd in tien Huizen voor het Kind (van 6 tot 12 jaar) en zes Jeugdcentra (van 12 tot 18 jaar). De Jeugddienst beheert de infrastructuur van al deze ruimten. Hij zorgt ook voor de omkadering, op vlak van personeel en animatie, van de Huizen voor het Kind; de omkadering van de Jeugdcentra daarentegen werd toevertrouwd aan de vzw BRAVVO. Tijdens de vakantieperiodes organiseren de Franstalige vzw "Jeunesse à Bruxelles" en de vzw "Jeugd in Brussel" themastages en vakantiepleinen. De thema's van de stages worden regelmatig afgewisseld en vernieuwd, en richten zich tot een publiek van 3- tot 14-jarigen.

In januari 2006 werd een nieuw cultuur- en sportcentrum ingehuldigd in de Noordwijk: het Noordpool Centrum, dat zich bevindt in het voormalige depot van de MIVB op de Antwerpsesteenweg en dat onder andere plaats biedt aan een jeugdhuis en een kinderkuis.

De inschakeling van animatoren in de Jeugdcentra is slechts één van de activiteiten die deel uitmaken van de as "Jeugd" van de vzw BRAVVO. In de Krakeelwijk in de Marollen houdt een team van drie straathoekwerkers zich bezig met het bijbrengen van burgerzin en de maatschappelijke integratie van jongeren in moeilijkheden. Om dit te bereiken organiseren ze, het hele schooljaar door, verschillende workshops (minivoetbal, hiphopdans, boksen,...). De werkgroep voor de bestrijding van schoolmoeheid richt zich op zijn beurt tot de bijzonder kwetsbare jongeren in de sociale woonwijk Oase – Willems in Laken.

Op vlak van de voorzieningen in openbare ruimte werden er, dank zij de installatie van de nieuwe cel 'Speelplein' werden nieuwe speelpleinen ingericht en meer dan 25 bestaande speelpleinen werden conform gemaakt volgens de bepalingen van de Koninklijke Besluiten van 2001. Enkele voorbeelden van nieuwe voorzieningen zijn: Krakeel, waar een speelplein, een picknickruimte, een ping-pongtafel en een drinkfontein werden geïnstalleerd; de

Slakkengang, die zal voorzien worden van een schommel, een ping-pongtafel, een tafelfuotbalspel, een glijbaan, petanquebanen en een rustruimte; en op het Ursulinenplein, ten slotte, werd in april 2006 een skatepark ingehuldigd met een bowl en een streetparcours. De Stad is nog overgegaan tot een twaalfstal installaties (of vernieuwing) van ludo-sportieve terreinen, tot de heropening van speelpleinen in de binnenhuizenblokken (Montserrat), tot de heraanleg van gezondheidspistes in het Ossegempark (toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit), in het Terkamerenbos, enz .... Om de veiligheid en het gemengd karakter van de speelpleinen te verzekeren, zijn animatoren (in dienst van BRAVVO) aanwezig op het speelplein dat grenst aan het Jeugdcentrum Willems Sport en op dat van de Slakkengang.

6.3 Sociaal beleid

6.3.1 Infrastructuur

Om een sociaal beleid van nabij te verzekeren, voorziet het OCMW de oprichting van nieuwe sociale antennes, met name in de Noordoostwijk, de Marollen, de Blaeswijk en de Artesiëstraat. Men is momenteel op zoek naar een locatie voor een bijkomende antenne in het noorden van Laken.

Naar aanleiding van het wijkcontract Maria-Christina in Laken heeft het OCMW op de hoek van de Stefaniastraat en de Prinses Clementinastraat een gebouw met 11 wooneenheden, een sociale antenne en een sociaal restaurant geopend in november 2004. In dezelfde wijk werd ook een polyvalente zaal, genaamd "Trefpunt S" (S voor sociaal en senior), ingehuldigd. Daar worden activiteiten georganiseerd door de vzw "Contactcentra van Brussel" en lokale verenigingen. Krakeel, een ander Contactcentrum, werd gefinancierd door het wijkcontract Huidevetters. De Contactcentra hebben drie actiedomeinen: ze richten zich tot een publiek van vijftigplussers, zorgen voor de aanwezigheid van maatschappelijk werkers, en organiseren animaties (maaltijden, dansavonden, uitstappen, ateliers,...). In 2006 zullen nieuwe animaties hun intrede doen: een tentoonstelling van schilderijen gemaakt tijdens teken- en schilderateliers, een cabaretnamiddag en de verkiezing van Miss en Mister "Contactcentrum van Brussel".

De dienst Sociale Zaken van het departement Demografie was betrokken bij verschillende wijkcontracten. Naast het "Trefpunt S" beheert hij ook de lokalen op het gelijkvloers van het Roodhuisplein nr. 5, waar de Sociale Dienst zijn sociale permanenties en pensioenpermanenties houdt. In de wijk Papenvest werd een polyvalente zaal ter beschikking gesteld van het schepenamtb van het Gezin.

De Cel voor Dringende Sociale Dienstverlening in het Vestje werd in december 2003 in gebruik genomen en heeft een opvangcapaciteit tot 120 plaatsen. Het OCMW heeft zijn sociale dienst voor daklozen in hetzelfde gebouw ondergebracht als de vzw CASU om de daklozen op eenzelfde manier te benaderen. Het samenbrengen van deze twee diensten verbetert de dienstverlening aan het doelpubliek. Bovendien heeft de vzw CASU 40 extra plaatsen verkregen op het Sint-Katelijneplein evenals de nodige financiële middelen, via het Grootstedenbeleid 2005-2007, voor de aanschaf van een extra bestelwagen voor de mobiele nachtploeg.

Het aanbod aan rust- en verzorgingstehuizen voor bejaarden werd uitgebreid met de bouw van de residentie "De Wilde Rozen" in Neder-Over-Heembeek. Deze instelling, die ligt in een park van twee hectare, beschikt over 180 bedden en 37 serviceflats.

6.3.2 Sociale acties

In luik 5 van de wijkcontracten werden projecten van sociale aard gerealiseerd. Dit luik wil wijken herwaarderen en de sociale cohesie vergroten, enerzijds door de wijkinfrastructuren te versterken en anderzijds via acties gericht op de sociaal-economische herinschakeling van de bewoners.

De Adviesraad van het Gezin heeft in de loop van de laatste jaren vergaderd rondom twee thema's: huisvesting, waarvoor de aanbevelingen grotendeels werden opgenomen in de Brusselse Huisvestingscode, en echtelijk geweld. Door de nabijheid van de sociale antennes, die een preventief beleid naar de bevolking toe mogelijk maken, heeft men in vele gevallen het plaatsen van kinderen kunnen vermijden. Plaatsingen van korte duur gebeuren door de sociale antennes, die van lange duur door de Jeugddienst. De plaatsingen worden steeds minder lang en minder talrijk.

De as "Gerecht en begeleiding" van BRAVVO stelt twee soorten diensten aan het publiek voor. De juridische eerstelijnsdienst spoort aan om juridische problemen buiten de gerechtelijke sfeer op te lossen. Hij biedt gratis gepaste bijstand aan voor elke burger die zijn rechten wil laten gelden. De dienst Omkadering Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen (OAGM) verstrekt op zijn beurt begeleiding bij alternatieve gerechtelijke straffen en maatregelen. Hij verzorgt het eerste onthaal en verwijst eventueel door naar de diensten voor begeleiding en beroepsinschakeling.

Binnen het OCMW werden nog andere acties en diensten bestemd voor bejaarden ontwikkeld. In 2004 werd de dienst Actie en Preventie Senior opgericht om de autonomie en de veiligheid thuis van bejaarden te garanderen en hun leefomgeving aangenamer en gezelliger te maken. In de praktijk voert de dienst verfraaiings- en renovatiewerken uit evenals technische aanpassingen (zoals het plaatsen van steungrepen). Tijdens de zomer van 2005 lanceerde het OCMW een "Hittegolfplan" waarbij een Groene Lijn werd opgezet en water werd uitgedeeld aan bejaarden. Het doel van dit project was om een passende en preventieve hulpverlening aan de bevolking aan te bieden en om sociaal isolement te vermijden. Deze actie zal op lange termijn verder gezet worden door een geïsoleerden-plan. In de loop van 2006 zal de vzw Versailles Seniors, een initiatief van het OCMW en LOREBRU, senioren de mogelijkheid bieden een sociaal appartement te huren met toegang tot hulpverlening, activiteiten en diverse diensten, en dit voor een vast bedrag.

De Stad zet zich ook in voor de integratie van de bevolking van buitenlandse origine en voor gelijke kansen. Sinds 2001 ontwikkelt ze een actief beleid van non-discriminatie. Met dit doel werden de cellen "Internationale Solidariteit" en "Gelijke Kansen" opgericht. Op vlak van internationale solidariteit werd een partnership tussen Brussel en Kinshasa gelanceerd in 2002. Het omvat meerdere luiken, waaronder de regelmatige zending van Belgische functionarissen naar Kinshasa om de lokale functionarissen raad te geven bij de organisatie en uitvoering van de huisvuilophaling, het onthaal en de organisatie te Brussel van opleidingen voor Congolese functionarissen door de diensten Openbare Reinheid van de Stad Brussel, evenals hulp bij de afhandeling van de technische uitrustingen voor de huisvuilophaling vanuit België met bestemming Kinshasa. De cel Gelijke Kansen is opgebouwd rond drie werkgroepen: gehandicapten, vrouwen en holebi's. Ze heeft bijvoorbeeld een brochure genaamd "Toegankelijk Brussel: handelszaken" gerealiseerd, die handelaars voorstelt om hun zaak beter toegankelijk te maken voor personen met beperkte mobiliteit.

Het Huis van de Solidariteit, dat in 2000 werd opgericht, wil de sociale en professionele integratie van volwassenen uit een kwetsbaar milieu (nieuwaangekomenen, asielzoekers, werkzoekenden, OCMW-uitkeringsgerechtigden, ...) bevorderen. Met dat doel worden er opleidingen Frans, Nederlands en informatica aangeboden en dit drie keer per jaar. Op drie jaar tijd is het aantal studenten geëvolueerd van 120 per vormingssessie tot 263, met een totaal aantal van 726 in 2005. Sinds de oprichting van het Huis werden ook andere diensten ontwikkeld: gespreksgroepen Frans, socio-culturele activiteiten, vormingen in burgerzin en sociale begeleiding. De Raad van Brusselaars van Vreemde Afkomst, die in 1995 werd opgericht, buigt zich over alle situaties, vragen en problemen in Brussel die gevolgen hebben voor de bevolking van buitenlandse herkomst. Hij werd in 2001 vernieuwd tengevolge van een wijziging van zijn statuten.

6.4 Gezondheidsbeleid

De voornaamste verstreker van openbare gezondheidszorg is het IRIS-netwerk, samengesteld uit 5 openbare ziekenhuizen op 10 sites waarvan 4 op het grondgebied van de Stad: het Bordet Instituut, het UVC Brugmann site Victor Horta, het UMC Sint-Pieter en het Universitair Kinderziekenhuis Koningin Fabiola. Momenteel denkt men aan een optimalisering van het Militair Hospitaal in Neder-Over-Heembeek om een synergie te creëren met het Brugmann-ziekenhuis. In april 2006 werd er een elfde site toegevoegd aan het IRIS-net: het ziekenhuis César de Paepe, dat geïntegreerd werd in het UMC Sint-Pieter en zich eveneens op het grondgebied van de Stad bevindt. In de praktijk verandert er maar weinig voor de patiënten. Enkel de volgende aanpassingen hebben plaatsgevonden: de kraamkliniek bevindt zich voortaan in de vestiging Sint-Pieter en ook spoedgevallen worden direct daar naartoe verwezen. Voor lichte medisch-chirurgische problemen kan men echter nog steeds terecht in de vestiging César De Paepe. Alle poliklinische consultaties en alle activiteiten van het dagziekenhuis blijven er eveneens beschikbaar.

De IRIS-koepel heeft een Algemene vergadering en een Raad van Bestuur met daarin vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn (Anderlecht, Brussel, Etterbeek, Elsene, Schaarbeek, Sint-Gillis en Jette) evenals artsenverenigingen, de ULB en de VUB. De overheid heeft in beide organen de meerderheid. Er werd een tweede strategisch plan aangenomen voor de periode 2002-2006. Het medisch en zorgproject steunt op een multidisciplinaire benadering die de zorg in drie niveaus opdeelt: buurtzorg, gespecialiseerde zorg en referentiezorg. Het Bordet Instituut en het Kinderziekenhuis zijn de referentieziekenhuizen voor oncologie en kinderziekten zowel voor het IRIS-net als voor de ULB.

In oktober 2005 werd er een nieuw omkaderingsakkoord gesloten tussen het Brusselse OCMW, de Stad Brussel, de ULB, het Erasmus Ziekenhuis en IRIS. Dit plan om de zorgvoorziening in Brussel te reorganiseren heeft meerdere doelstellingen: het aanbod aanpassen aan de demografische evolutie en aan de behoeften van de bevolking in het Brussels gewest, beter omgaan met de technologische evolutie van de geneeskunde en het medisch en verzorgend personeel een degelijke toekomst bieden. Het project voorziet de volgende veranderingen: de verhuis van het Bordet Instituut naar de site van het Erasmus Ziekenhuis, de bouw van een Centrum voor Algemene Opsporing op de campus van de Hallepoort, de erkenning van het Koningin Fabiola Ziekenhuis als pediatriesch referentiecentrum voor de vijf betrokken partijen en de ontwikkeling van een netwerk van geavanceerde cardiologie.

Naast het IRIS-net speelt ook het OCMW een rol inzake gezondheidszorg. Het verstrekt indien nodig medische zorg aan steuntrekkers evenals dringende medische hulp aan personen die in de illegaliteit verkeren. Het OCMW speelt dus een belangrijke rol op het gebied van preventieve of curatieve medische zorgverstrekking.

Binnen de Stad werd de cel van de veterinaire inspectie, die sanitaire controles uitvoert in restaurants of op markten, verder ontwikkeld – ze is geëvolueerd van vier halfzijdse naar vier voltijdse banen – en werd ze vanaf 2005 beter geïntegreerd in het departement Stedenbouw door haar bureaus onder te brengen in het Administratief Centrum. De samenwerking met het intercommunaal laboratorium neemt eveneens toe.

6.5 Veiligheids- en preventiebeleid

De vzw BRAVVO (Bruxelles Avance - Brussel Vooruit), die in januari 2004 werd opgericht, verenigt de diensten van het Veiligheids- en Preventiecontract van Brussel en het Grootstedenbeleid. De vzw wil de veiligheid in de stad verbeteren, de sociale uitsluiting bestrijden en het leven in de stad herwaarderen. Haar vier grote werkterreinen zijn: Jeugd, Bemiddeling en Begeleiding, Gerecht en Begeleiding en Aanwezigheid in de wijken. Een vijfde werkterrein is de as Partnerschap.

Om een preventiebeleid te voeren door het beheersen van conflicten, stelt BRAVVO drie soorten bemiddeling voor: lokale bemiddeling op intermenselijk niveau (bij conflicten met de burens of binnen een familie), schoolbemiddeling in de scholen met zogenaamde positieve discriminatie en sociale bemiddeling in de wijken. In 2005 werd een nieuw soort lokale bemiddeling opgestart: huurbemiddeling. Wanneer de communicatie tussen een eigenaar en een huurder steeds slechter wordt, zoeken de bemiddelaars een oplossing om het voortzetten van het huurcontract mogelijk te maken.

Door aanwezig te zijn in de wijken wil men aanstootgevend gedrag voorkomen en het onveiligheidsgevoel van de bewoners verminderen. Naast de parkwachters bestaat er een vast team van 18 stewards (herkenbaar door hun gele jas) die aanwezig zijn op socio-culturele evenementen. Het is hun taak om louter door hun aanwezigheid een aangename sfeer te creëren in de wijken of tijdens evenementen. Een derde team van een vijftigtal stadswachten (met lichtpaarse jas) is actief in de sociale woonwijken en handelskernen. Hun taak: een preventieve aanwezigheid, een aangename sfeer creëren en daardoor het onveiligheidsgevoel verminderen.

Laten we niet vergeten dat alle herinrichtingen van de openbare ruimte – het vernieuwen van de verlichting, het verbreden van de trottoirs, het 's nachts sluiten van bepaalde parken,... – er ook toe dienen om het veiligheidsgevoel te versterken.

De politie voert eveneens een preventief beleid door de aanwezigheid van een nabijheids-politie. Ze voert onder andere patrouilles per fiets uit – eind 2004 telde het wagenpark van de zone Brussel Hoofdstad-Elsene 32 fietsen. Drie diensten houden zich specifiek bezig met preventie: de Technische preventiedienst geeft advies over de beveiliging van onroerend goed of handelszaken en stelt veiligheidsdiagnostieken op voor de gebouwen van de Stad. De raadgevers in technische preventie begeleiden de burgers bij de aanvraagdossiers voor fiscale aftrek van veiligheidsinvesteringen. Het Bureau voor Politie Slachtofferbejegening zorgt

voor psychologische, sociale en materiële steun aan slachtoffers van gewelddaden of traumatiserende ongevallen; en de overlegassistenten voeren een permanente dialoog met de bevolking om latente conflicten tijdig te kunnen identificeren. De Politie is sinds 2003 overgegaan tot de aanwerving van 350 bijkomende politiebeambten, zodat momenteel het kader quasi volledig is.

Het zonaal veiligheidsplan 2005-2008 voor de politiezone Brussel Hoofdstad-Elsene heeft de volgende prioriteiten bepaald: de strijd tegen diefstallen met geweld, tegen de neveneffecten van de prostitutie in het openbaar en tegen de neveneffecten van inbreuken op de burgerzin, en de bescherming van de zwakke weggebruikers⁴⁸.

Met de opvoeding van de verkeersveiligheid als perspectief heeft het Mobiel Circulatiepark van de Politiezone in 2005 een vorming gegeven aan 435 klassen van het basisonderwijs, waarmee 11.070 leerlingen werden bereikt ; 6.267 kinderen hebben daarenboven kunnen deelnemen aan activiteiten, verbonden aan evenementen, zoals wijkfeesten, zomervakanties, expo-vélo, ...

Ondanks de preventieve aanpak van BRAVVO en de politie blijft de noodzaak bestaan om ook op een repressieve manier in te grijpen. Op 1 januari 2006 trad een nieuw politie-reglement in werking. Deze tekst voert de procedure van de administratieve sancties in. Heel wat aanstootgevend gedrag wordt uit de strafrechtelijke sfeer gehaald en wordt voortaan rechtstreeks door de Stad behandeld. De sancties hebben betrekking op de volgende gebieden: openbare reinheid en gezondheid, openbare veiligheid en vlotte doorgang, openbare rust, groene ruimten, dieren, leurhandel en kermissen. In geval van overtreding kan een administratieve boete van maximaal 250 euro worden opgelegd. Sinds januari 2006 werden er zo'n 400 processen-verbaal opgesteld.

6.6 Cultuur

6.6.1 Infrastructuur

Cultuurruimten

De laatste jaren werden verschillende cultuurruimten opgericht of gerenoveerd. Laten we beginnen met de KVS. De werken bestonden uit de renovatie van het bestaande gebouw en de constructie daarnaast van een nieuw gebouw, dat via een tunnel verbonden is, om daarin de bureaus, een theaterzaal en een repetitiezaal onder te brengen. De Box, een zaal van 200

^{48 48} Evolutie van de criminaliteit tussen 2003 en 2005.

Feiten	2003	2005	Evolutie 2003-2005
zakkenrollen :	1519	1008	- 30%
Diefstal van voertuigen	748	576	-23%
Diefstal in voertuigen	6524	5129	-21%
Diefstal in gebouwen	2989	2616	- 12,5%
Gewelddadige diefstal	2268	2080	-8%
Vandalisme	1794	1985	+ 10%
Slagen en verwondingen	824	1203	+ 46 %
TOTAAL	16666	14596	-12,4 %

plaatsen in het nieuwe aangrenzende gebouw aan de Arduinkaai, was reeds in oktober 2004 in gebruik genomen. Het bestaande gebouw opende na renovatie zijn deuren in april 2006. Bol is de naam van de nieuwe grote zaal, naast de Top, een polyvalente zaal onder het dak van 160 plaatsen.

Ook het Vaudeville Theater in de Sint-Hubertusgalerijen werd gerenoveerd. Dit 19e-eeuwse gebouw, dat in 1973 werd omgebouwd tot nachtclub, kreeg opnieuw een culturele bestemming zodat er diverse artistieke, private of bedrijfsevenementen kunnen georganiseerd worden. Bij het huis "La Bellone" werd de ingang vernieuwd en werd het café Bellone ingehuldigd.

Het internationaal literatuurhuis Passa Porta opende zijn deuren in oktober 2004. Dit centrum, dat onder andere de steun geniet van de Stad Brussel, biedt plaats aan een literair podium, een lees- en ontmoetingshoek en een meertalige boekhandel. Daarnaast is er ook een ruimte voor workshops en op de eerste verdieping bevinden zich kantoorruimten voor twee literaire organisaties en een appartement voor tijdelijke verblijven van schrijvers en vertalers.

Nummer 19 in de Eikstraat heeft in 2002 zijn deuren geopend voor het Huis van Folklore en Tradities. Manneken Pis neemt er een ereplaats in, maar de ambitie van dit instituut reikt verder dan dat: het wil een uitstalraam zijn voor levende Brusselse folkloristische tradities, zoals die van de Meyboomstoet.

De uitbreiding van de Brigittinenkapel door de bouw van haar dubbelganger is een van de recente of lopende projecten. Het project wordt verder aangevuld met appartementen voor kunstenaars en een tuin. In de Loodtoren zal op het gelijkvloers een polyvalente culturele ruimte worden ingericht die dienst kan doen als tentoonstellingsruimte of als zaal voor opvoeringen, en gezamenlijk beheerd wordt door het Openbaar Onderwijs en de dienst Cultuur.

In de voormalige Elektriciteitscentrale op het Sint-Katelijneplein werd een Europees centrum voor hedendaagse kunst ingericht. Dit centrum beantwoordt aan een behoefte in het huidige Brussels kunstmilieu. Er wordt een speciale plaats voorbehouden aan Europese creaties. Er is ook een ruimte voorzien voor kinderen vanaf 6 jaar, een ontvangst- en documentatiezone en een conferentie- en debatruimte.

Aan de hand van stedenbouwkundige vergunningen en gesprekken met projectontwikkelaars wil de Stad gebouwen met een culturele bestemming beschermen. Op die manier werd er een vergunning afgeleverd voor de Marivaux waarbij de zaal bestemd werd voor fotografische doeleinden. De Variété is sinds juni 2003 geklasseerd op voorstel van de Stad.

Culturele buurtcentra

Het uitbouwen van een netwerk van culturele buurtcentra maakt deel uit van het cultuurbeleid van de Stad. Als gevolg worden bestaande culturele centra gerenoveerd en worden er nieuwe opgericht. Het Breughel Centrum in de Marollen wordt momenteel gerenoveerd. In Cité Culture in het noorden van Laken zal het Jeugdcentrum uitgebreid worden om zo plaats vrij te maken voor het cultureel centrum. De voormalige Sint-Nikolaaskerk in Neder-Over-Heembeek zal een nieuwe bestemming krijgen als ruimte voor tentoonstellingen en opvoeringen. Het Huis van de Creatie, dat tijdelijk is ondergebracht in het voormalig

gemeentehuis van Laken, zal eind 2006 verhuizen naar zijn definitieve locatie in het gerenoveerde voormalig station van Laken.

In de Noordwijk werd het Noordpool Centrum ingehuldigd. Het biedt plaats aan sport- en socio-culturele wijkinfrastructuren waaronder een voorstellingszaal. En in 2007 zal de Stad beschikken over een niet-confessioneel en pluralistisch Maghrebijns cultureel centrum: de Espace Magh. Dit centrum, dat zich in de Priemstraat bevindt in het pand dat het Huis van de Tramwaymen werd genoemd en waar tot voor een paar jaar nog de disco «Who's Who's Land» was ondergebracht, zal beschikken over een zaal met 450 plaatsen, een foyer, een bibliotheek, ateliers en twee appartementen voor kunstenaars op doorreis.

Musea en Archief

Voor zijn 25-jarig bestaan werd de oppervlakte van het Museum voor het Kostuum en de Kant verdubbeld. Een nieuw gedeelte zal beurtelings de collecties van de Stad tentoonstellen op het gelijkvloers. De eerste verdieping is gewijd aan de hedendaagse kant, afwisselend met kleine tijdelijke tentoonstellingen van huidige ontwerpers. In het Broodhuis werd in oktober 2005 een nieuwe zaal gewijd aan Manneken Pis ingehuldigd. In de loop van datzelfde jaar werd het architectenbureau voor de modernisering van het Stadsarchief aangeduid. En in 2006 wordt het Riolenmuseum gerenoveerd. De Stad investeert een miljoen euro voor de renovatie en de uitbreiding van het museum, dat vaker zal opengesteld worden voor het grote publiek en niet alleen op vraag van groepen.

6.6.2 Cultuur promoten en herwaarderen

BruPass, de culturele agenda van de Stad Brussel, verenigt alle informatie over de activiteiten van de culturele instellingen van de Stad. Naast zijn gedrukte versie, is hij nu ook beschikbaar in elektronisch formaat via een website.

De diensten Musea en Archief hebben talrijke documenten gepubliceerd om het culturele en historische erfgoed van de Stad te promoten. Zo bijvoorbeeld de collectie "Historia Bruxellae" die minder gekende momenten uit de geschiedenis van Brussel onder de aandacht van het grote publiek wil brengen.

De vzw Brufête-Brufeest wil culturele activiteiten en evenementen in Brussel promoten. Sinds 2003 neemt ze ook de organisatie van de seizoengebonden festivals "Plaats voor de Lente" en "Maïs" voor haar rekening, en sinds 2005 eveneens die van de "Nuit Blanche". Plaats voor de Lente, een straatkunstenfestival dat voor het eerst werd georganiseerd in 2003 gedurende één enkel weekend, heeft zich anno 2006 ontwikkeld tot een festival dat van 10 maart tot 3 juni activiteiten organiseert rond drie thema's: wandelingen, straatcultuur en opvoeringen. Het herfstfestival Maïs, dat deze herfst voor de vierde keer zal plaatsvinden, brengt evenementen rond hedendaagse stedelijke kunst samen. Het wil de realisatie van hedendaagse creaties in een stedelijke omgeving aanmoedigen, zowel in de openbare ruimte als op verschillende ongewone locaties in Brussel. De "Nuit Blanche" zal in oktober 2006 voor de vijfde keer plaatsvinden. Geëvolueerd van een vijftiental activiteiten bij het begin naar een 150-tal in 2005, laat dit evenement onvermoede hoekjes ontdekken in de wijken en doet het nadenken over de nachtelijke problematiek. Ter gelegenheid van de "Nuit Blanche"

2006 zou men het kanaal oversteken richting Molenbeek en activiteiten uitbouwen rond het Atomium.

In 2005 ging een ander festival van start, waarvan de Stad een partner was: BRXLBRAVO, een Brussels Kunstenweekend. Deze eerste editie, een gezamenlijk initiatief van Franstalige en Nederlandstalige culturele organisaties dat zowat alle artistieke disciplines verenigt, draaide rond openheid en dialoog, zowel tussen de cultuurhuizen onderling als met het publiek. De tweede editie zal plaatsvinden van vrijdag 2 tot zondag 4 maart 2007.

Niet alleen het Openbaar Onderwijs, maar ook de dienst Cultuur zet zich in om de literatuur te promoten. Sinds mei 2003 beschikt hij over een afdeling "Beleid voor de letteren" die de literaire taal en cultuur in ruime zin wil doen waarderen. De Stad heeft onder andere de uitgave van twee boeken ondersteund, heeft deelgenomen aan literaire activiteiten die in de openbare ruimte plaatsvonden, en heeft hulde gebracht aan Belgische auteurs.

Om de kunstbeoefening aan te moedigen, wil de Stad kunstenaarsateliers oprichten. In het kader van het wijkcontract Huidevetters zullen tegen eind 2006 zes kunstenaarsateliers met gezinswoningen worden ingehuldigd, die in de Visitandinenstraat zullen aangevuld worden door een tuin met een artistieke en pedagogische bestemming. Een tweede project, in de Pottenbakkersstraat, is eveneens in uitvoering. Het gaat hier om de herinrichting van enkele lokalen van de Brusselse Haard om er een tiental kunstenaarsateliers onder te brengen die door de vzw Recyclart beheerd zullen worden.

Sinds haar oprichting in 1997 is de vzw Recyclart geëvolueerd van een stedelijk pilootproject naar een vzw (met tegenwoordig een team van 34 personen) met een cultureel, een stedenbouwkundig – door haar interventies in de openbare ruimte – en een sociaal-economisch luik. Op gebied van cultuur concentreert de programmering zich rond uiteenlopende disciplines: muziek, multimedia, podiumkunsten, beeldende kunst en vitrineateliers.

Net als het station Kapellekerk, waar Recyclart is gehuisvest, was de "Comptoir du Nylon" oorspronkelijk geen ruimte bestemd voor culturele doeleinden. De vitrine van deze niet meer in gebruik zijnde winkel in de Sint-Katelijnestraat wordt gebruikt als uitstalraam voor jonge beeldende kunstenaars. In juni wordt het de ingang van de Elektriciteitscentrale, een Europees centrum voor hedendaagse kunst. In afwachting van het casino zullen de lege vitrines van de Anspachgalerijen eveneens ter beschikking gesteld worden van kunstenaars.

6.7 Toerisme

De vzw BITC – Brussels International Tourism & Congress – houdt zich bezig met het promoten van Brussel bij toeristen en organisatoren van conferenties en congressen. "Brussel, mijn ontdekking", een van haar initiatieven om het toeristisch erfgoed van de Brusselse gemeenten te doen ontdekken, richtte zich voor de 50^e editie, in maart 2006, op het kanaal en zijn omgeving. In 2005 werd een nieuw departement opgericht binnen het BITC: de vzw BGE – Bureau voor Grote Evenementen. Deze nieuwe cel verzorgt de organisatie van grootscheepse evenementen in Brussel, zoals Zomerpret en Winterpret, en Brussel-Bad.

Winterpret omvat : Kerstmarkt, schaatspiste, groot rad, verlichtingen en draaimolens. Als samensmelting van cultuur en stedenbouw is de Winterpret eveneens een belangrijke economische hefboom geworden voor onze hoofdstad ⁴⁹, en een spiegel van Brussel op Europees vlak. Het evenement heeft de twee laatste jaren 2.400.000 personen aangetrokken. Brussel Bad, opgestart in augustus 2002, is een echte badplaats, opgedragen aan de Brusselse inwoners, aan de Belgen en aan de toeristen... Rondom deze ontspanningsplaats laat de Stad een ontmoeting tot stand komen tussen een verscheidenheid van publiek, temidden van een culturele, sociale en generatievermenging en neemt deel aan de opening van het Stadskanaal. Brussel Bad stelt 400 personen tewerk..

Ze organiseert ook themajaren, zoals in 2006 het jaar Mode en Design.

Op aansporing van de Stad Brussel wil het BITC nadenken over het nachtleven en de rol die de overheid daarin speelt. Het Observatorium van de Nacht, dat in 2005 werd opgericht, geeft een structuur aan deze reflectie, onder andere door het opstellen van tijd-ruimtelijke kaarten die uur na uur de nachtelijke activiteit in Brussel-Hoofdstad weergeven. Deze kaarten worden aangevuld door enquêtes en interviews met lokale partners of specialisten en door het organiseren van maandelijkse themaworkshops. Deze workshops concentreren zich rond 6 thema's die de Brusselse nachten beheersen: economie, het sociale en de gezondheid, feest, openbare ruimte, imago en mobiliteit. Het Observatorium heeft ook deelgenomen aan de "Nuit Blanche" van 2005 door het organiseren van een Nachtuniversiteit in het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Om de toeristen en bezoekers op te vangen werden een tiental hotels gebouwd of vergroot. Op deze manier is het aantal hotelkamers met meer dan 900 toegenomen in vergelijking met het jaar 2000. Het gaat hoofdzakelijk om grote hotels met meer dan 100 kamers.

Qua infrastructuur denkt de Stad eraan een nieuw internationaal congrescentrum te bouwen op het Heizelplateau. Ze start eveneens een project op van een zaal, genaamd Phenix, die op een indiaanse tipi lijkt, en die zal plaats kunnen bieden aan grote evenementen zoals het Cirque du Soleil. Het zou gaan om een groot cultureel centrum, overdekt, licht, dat gemakkelijk opgesteld kan worden en tot 1.800 mensen kan ontvangen. Terzelfder tijd bestaat er een Beliris-samenwerkingsakkoord voor de renovatie en de uitbreiding van het Congrespaleis op de Kunstberg. Momenteel is de heropening van het Paleis voorzien voor 2009.

De meerwaarde van Brussel wordt onder andere gepromoot via de publicatie van brochures als "Brussel Vijfhoek: de stedenbouwkundige ontwikkeling van het historisch centrum" of diens equivalent over de uitbreidingen van de Stad. De "Brusselse wandelingen" willen op hun beurt het architecturaal erfgoed in de verf zetten. Het tiende nummer, dat in voorbereiding is, zal het nieuwe aangegeven traject van de pelgrimsroute van Sint-Jakob van Compostela bevatten. Het is met deze bedoeling dat, sinds 2003, 134 toeristische markeringen voor de voetgangers werden aangebracht in de Vijfhoek en dat er momenteel 124 worden aangebracht in Laken.

2006 is uiteraard ook het jaar van het Atomium, dat op 18 februari opnieuw voor het publiek werd opengesteld. De aluminium bekleding van de bollen werd vervangen door roestvrijstalen platen, bedekt met lichtpunten. De binneninrichting vergroot het comfort en de veiligheid voor de bezoekers door de installatie van airconditioning, branddetectie, noodverlichting,

⁴⁹ De handelszaken die zich op en langsheen het traject bevinden hebben een verhoging van 20 tot 30% van hun handelsomzet genoteerd. Het aantal personen dat permanent ter plaatse is tewerkgesteld is 400.

toegang voor gehandicapten, enz. De onderste bol is gewijd aan het ontstaan van het Atomium en de Expo 58. In de andere bollen komen tijdelijke tentoonstellingen aan bod en vinden de multimedia installaties onderdak. Eén bol is volledig bestemd voor kinderen. Op een andere verdieping is dan weer alles ingericht voor concerten, filmvertoningen, conferenties... Het panoramische restaurant, dat nu Atomium heet, is ook opnieuw open voor het publiek.

6.8 Sport en vrije tijd

6.8.1 Infrastructuur

Naast de nieuwe speelpleinen werden ook andere sport- en ontspanningsruimten opgericht op het grondgebied van de Stad. Naar aanleiding van het wijkcontract Papenvest werd een nieuwe sportzaal (voor basketbal, volleybal, minivoetbal en turnen) gebouwd die in 2003 werd geopend. Het Noordpool Centrum beschikt over een sportzaal waar men voetbal, tennis, volleybal, badminton en basketbal kan spelen. In Neder-Over-Heembeek wordt een nieuwe sporthal gebouwd, die tegen september 2006 klaar zou moeten zijn. Dit project wordt samen met de Koninklijke Watersportclub van Brussel uitgevoerd en de hal zal plaats bieden aan drie basketbalterreinen, zes badmintonterreinen en een turnruimte.

Het Ursulinenplein, dat in april 2006 opnieuw werd ingehuldigd, is vandaag een ruimte voor ontspanning in de stad, uitgerust met een skatebowl. Dit project, dat het skaten in de Stad een plaats wil geven, is ontstaan uit een samenwerking met de vzw Recyclart, het BIM en het skatecollectief Brusk. In het Vander Puttenstadion werden alle pistes en terreinen volledig vernieuwd. Vandaag beschikt het over vier basketterreinen, twee minivoetbalterreinen, een terrein voor ringhockey, een jeu de balle en een petanqueterein, een speelplein en een roller- en skateboardpiste.

De Brusselse zwembaden hebben eveneens een verjongingskuur ondergaan. In 2002 heeft het Brussels Gewest nieuwe richtlijnen uitgevaardigd voor het uitbaten van de zwembaden. Als gevolg hebben de drie zwembaden van de Stad hun waterfilters vervangen. Om het toezicht op de zwemmers te verbeteren en de veiligheid in de zwembaden te versterken, besliste de Stad haar installaties uit te rusten met een preventief anti-verdrinkingssysteem (camera's die onder water in de wanden van het zwembad geïnstalleerd worden, sturen hun beelden door naar een informaticacentrum dat een visueel en geluidsalarm in werking doet treden als de houding van een zwemmer abnormaal lijkt). Er hebben ook nog andere renovatiewerken plaatsgevonden. In het zwembad van het centrum werd een nieuwe verwarmingsinstallatie geplaatst evenals een elektrische installatie van 220 volt, plus een nieuw dak en onderdak. Op middellange termijn zijn nog de volgende aanvullende werken voorzien: vernieuwen van de kleedhokjes voor de scholen en bouwen van een Turks bad met aparte douches, polyvalente sportzalen, bubbelbaden en een sauna. Na de werken in het zwembad van Laken zal het golfbad opnieuw opengaan, dat buiten gebruik was omwille van technische problemen.

De toekomst van het Koning Boudewijnstadion ten slotte blijft een belangrijk punt op de agenda. Het onderhoud van deze sportieve en sociale uitrusting, emblematisch voor de Stad, zorgt elk jaar voor belangrijke stadsonkosten met een relatief laag gebruikspercentage en de configuratie zou moeten worden verbeterd om beter te voldoen aan de technische en handelseisen voor grote sport, educatieve en culturele evenementen in de toekomst. De Stad

heeft sindsdien een lastenboek opgemaakt en een brede aanbesteding uitgeschreven teneinde over verschillende scenario's te beschikken om de toekomst van het Koning Boudewijnstadion te schetsen.

6.8.2 Beheer

Het Sporthuis van de Stad Brussel, dat in 2004 zijn deuren opende, is het onthaal- en informatiecentrum voor sportbeoefening in Brussel. Het Huis treedt ook op als bindmiddel tussen de administratie en de sportieve burger die zich wil inschrijven voor activiteiten georganiseerd door de Stad, kaartjes wil kopen voor bepaalde sport-manifestaties, of een zaal wil reserveren of een ruimte huren in de gemeentelijke sportinstallaties.

De Sportdienst organiseert sportstages voor kinderen van 10 tot 16 jaar – allerlei sporttakken komen aan bod in de winter en in de lente, en in de zomer ook tennisstages voor beginners. In de zomer vindt ook de Roller Parade plaats in de straten van Brussel. Elke vrijdag van 3 juni tot 30 september kunnen de liefhebbers een grote rollertocht van zo'n 20 km afleggen, begeleid door politieagenten op rollerskates.

Vanaf 2006 voert de Stad een systeem van sportcheques in, om jongeren uit achtergestelde milieus de mogelijkheid te bieden om sport te beoefenen. In totaal zullen zo 70.000 euro worden geïnvesteerd om het sporten te promoten via een tussenkomst in de kosten voor het lidmaatschap van de kinderen, voor hun uitrusting of voor sportstages. De Stad Brussel zal 35.000 euro bijdragen (15.000 via het OCMW en 20.000 via de sportdienst). De andere helft betreft subsidies van de COCOF. De cheque, te verkrijgen bij het OCMW van de gemeente waarin de jongere is gedomicilieerd, is in de eerste plaats bedoeld om – geheel of gedeeltelijk – de kosten voor aansluiting bij een sportclub te dekken.

De Sportdienst kent subsidies toe en stelt sportinfrastructuren ter beschikking van de clubs. In 2006 zal een richtschema uitgewerkt worden om de dienst een meer actieve rol te laten spelen in het organiseren van activiteiten.

Ten slotte willen we nog vermelden dat de openingsuren van het zwembad in het centrum werden uitgebreid tot 19u30 van maandag tot vrijdag en 's zaterdags van 7u30 tot 17u. In Laken is het zwembad wekelijks vier uur extra open, tot 19u op zaterdag.

HOOFDSTUK 7: EEN HOOFDSTAD OP MENSELIJKE SCHAAL

De Stad heeft haar functie als gewestelijke, federale en Europese hoofdstad vertegenwoordigd en daarbij zo veel mogelijk haar andere stedelijke functies weten te bewaren, in het bijzonder de levenskwaliteit voor de bewoners, zoals aangekondigd in het GemOP. Ze heeft aandacht besteed aan haar groene ruimten (zie hoofdstuk 4), haar stedenbouwkundig erfgoed (zie hoofdstuk 5) en haar openbare ruimten en voorzieningen (zie hoofdstuk 6).

De uitbreiding van de Europese Unie tot 25 lidstaten op 1 mei 2004 en de daaruit voortvloeiende aanwerving van 4.000 nieuwe ambtenaren heeft geleid tot de vestiging van talrijke Regionale Vertegenwoordigingen in de Europese wijk. In het tweede semester van 2004 woonden er zo'n 15.000 Europese ambtenaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan 2.400 op het grondgebied van de Stad.⁵⁰

Op de Europese Raad van Nice van december 2000 werd beslist dat alle vergaderingen van de Europese Raad zouden plaatsvinden in Brussel zodra de Unie 18 lidstaten telt. Om de gemeenten en de politiezones van Brussel te helpen, heeft de Regering beslist om jaarlijks een bedrag van 25 miljoen euro toe te kennen in het kader van de organisatie van de Europese Toppen. Het bedrag wordt verdeeld over verschillende uitgaveposten: de uitbreiding van het hulpkader, de organisatie van taalopleidingen, de toekenning van een toelage 'Brussels Hoofdstedelijk Gewest', de gepresteerde uren in het kader van deze Toppen. Maar in 2005 moest de Stad vaststellen dat dit budget niettemin ontoereikend is om alle kosten te dekken.

De Stad besteedt veel aandacht aan de kwaliteit van nieuwe gebouwen bestemd voor de Europese instellingen; ze is een hevig voorstander van het organiseren van internationale wedstrijden. Voor het gebouw waar de Ministerraden zullen georganiseerd worden, in de Wetstraat (een uitbreiding van de Residentie Palace), en dat in 2012 ingehuldigd zou moeten worden, werd een internationale architectuurwedstrijd georganiseerd.

Gezien de aanwezigheid van talrijke openbare gebouwen die vrijgesteld zijn van de onroerende voorheffing, verlangt de Stad een billijke vergoeding voor de dode hand (zie hoofdstuk 8), maar ze heeft op dat vlak nog geen overtuigende resultaten bereikt.

Het driepartijenakkoord betreffende de Leopold-Schumanwijk – het akkoord tussen de Federale Staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en de Stad Brussel en de gemeenten Elsene en Etterbeek – werd uiteindelijk ondertekend op 27 maart 2006. De Minister-President van het Gewest heeft een "Madame Europe" aangesteld om de acties van de Belgische partijen in de Europese wijk te coördineren. Haar taak bestaat erin de coördinatie van het driepartijenakkoord te verzekeren en een schakel te vormen tussen de ondertekenaars van het akkoord en de Europese instellingen.

Laten we even de doelstellingen in herinnering brengen van dit protocol, dat al in 2002 werd opgesteld: een gemengde wijk tot stand brengen, door het aantal kantoren te beperken en de huisvesting en de aanvullende voorzieningen te doen toenemen; het imago van de vestiging van de Europese instellingen opwaarderen, met garanties voor de veiligheid; verbeteringen

⁵⁰ Cfr. studie van Yann Gall, "Bruxelles, Région-Capitale pour 450 millions de citoyens" (Verbindingsbureau Brussel-Europa), 2005

aanbrengen aan de openbare ruimten; de mobiliteit beheersen, het voetgangers- en fietsverkeer en het openbaar vervoer verbeteren.

In dit protocol heeft de Stad zich ertoe verbonden de gemengdheid van de wijk te stimuleren en, onder andere, de snelheid te verbeteren waarmee de stedenbouwkundige vergunningen voor de Noordoostwijk worden behandeld. Ook al is deze verbeterde snelheid nog niet bereikt, toch besteedt de gemeente veel aandacht aan het behoud van de woonkwaliteit van de wijk van de squares door het opstellen van bijzondere plannen van aanleg, door een bijzondere aandacht voor gemengdheid in de vergunningen of door het opstarten van proefprojecten zoals een ecologisch huizenblok.

De uitbreiding van de Unie leidt eveneens tot een overbevolking van de Europese scholen. Er werd beslist om een nieuwe Europese school te bouwen in Laken, in de te renoveren gebouwen van de voormalige kadettenschool. Ze zal aan meer dan duizend leerlingen plaats kunnen bieden. Maar de opening is ten vroegste voor 2009 voorzien. Er is een tijdelijke school voorzien, buiten de Stad, om de overgang te verzekeren.

Op vlak van de grote voorzieningspolen kunnen we het project vermelden van de heraanleg van de NATO, die zich opnieuw aan de Leopold III-laan wil vestigen, maar dan aan de overkant, op de site van de voormalige luchthaven. De realisatie van het project zou leiden tot de vernietiging van twee luchthaventerminals uit 1924 en 1935, tot grote spijt van de Stad. Een historische studie voor deze patrimoniale gebouwen werd aangevraagd.

HOOFDSTUK 8: EEN GEORGANISEERDE STAD

8.1 Fiscaliteit en financiën

Subsidies

De fondsen en subsidies die de Stad ontvangt in het kader van haar gewone begroting – de niet toegewezen algemene dotaties en de subsidies voor specifieke projecten – kennen een geringe stijging in 2006. De buitengewone toelagen nemen echter in belang af (23.3 miljoen euro zijn voorzien voor 2006), het bekomen van deze toelagen is ingewikkeld en het beheer ervan is moeilijk en zwaar.

Hier volgen enkele voorbeelden van hulp en subsidies waarop de Stad aanspraak kan maken:

- het budget voor de **Europese Toppen**: de Regering kent jaarlijks een bedrag van 25 miljoen euro toe aan de gemeenten en de politiezones van Brussel voor de organisatie van de Europese toppen (een budget dat niettemin ontoereikend is)
- de **Beliris**-samenwerkingsakkoorden van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer: terwijl in het verleden veel energie werd besteed aan grote infrastructuurwerken, zoals wegen en tunnels, wordt nu meer de nadruk gelegd op het verbeteren van de levenskwaliteit van de Brusselaar. Daarbij wordt bovendien voor het eerst rekening gehouden met de culturele dimensie van Brussel. Denken we bijvoorbeeld aan de opwaardering van de archeologische site van de Aula Magna of de restauratie- en beveiligingswerken voor het Paleis voor Schone Kunsten.
- het Europese Programma **Doelstelling 2**: de Europese Unie, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een aantal gemeentelijke en gemeenschappelijke overheden en andere partners hebben een bedrag van 15.339.993 € toegekend aan de Stad voor de periode 2000-2006 om projecten inzake economische herwaardering en duurzame stedelijke ontwikkeling te verwezenlijken.
- het **Grootstedenbeleid** van de Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie: de toelage voor het programma 2005-2007 bedraagt 8.019.332 €. Het programma concentreert zich rond de volgende actiepijlers: oprichten van openbare ontmoetings- en vrijetijdruimten in de wijken; versterken van de integratie van de nieuwkomers; een gezonde leefomgeving; begeleiding voor daklozen en een verbetering van de kwaliteit van de woningen.
- de **Veiligheids- en preventiecontracten**, gesubsidieerd door de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: in 2005 bedroeg de federale toelage 2.451.913 € en de toelage van het gewest 1.678.184 €.
- het **gemeentelijk contract voor de sociale samenhang**: voor de periode 2006-2010 kent de COCOF subsidies toe voor een bedrag van 761.675 € aan een dertigtal verenigingen. Voor het jaar 2006 draagt de Stad aan dit programma 98.800 € toe.

Binnen het OCMW van de Stad Brussel werd in 2003 een Cel Europa opgericht. Deze cel is belast met de organisatie van ontmoetingen, uitwisselingen en interdisciplinaire studies. Op basis van vaststellingen op Europese schaal stelt ze proefacties voor in samenwerking met welbepaalde partners. Het OCMW heeft op die manier deelgenomen aan URBACT-programma's, in samenwerking met het OCMW van Charleroi en met de Stad Londen.

Binnen de Stad heeft de oprichting van een cel om subsidies te zoeken voor algemene programma's – zoals aangekondigd in de krachtlijnen van het GemOP – echter niet

plaatsgevonden. De moeilijkheid ligt ondermeer aan het feit dat deze cel niet werd ondergebracht binnen een bepaald departement.

Begroting

Overeenkomstig de wensen van het Brussels Hoofdstedelijk gewest en om te voldoen aan de eisen van een gezond financieel beheer, heeft de gewone begroting van de Stad niet gestopt met het streven naar een evenwicht, voor het eerst sinds tien jaar te bereiken in 2006. Desondanks zorgen diverse parameters ervoor dat de gemeentefinanciën zwaar op de proef worden gesteld.

Op vlak van de **fiscale ontvangsten** brengt de fiscale hervorming een progressieve daling van de ontvangsten die voortkomen uit de aanvullende belasting op de personenbelasting met zich mee. Hierbij moet opgemerkt worden dat de Stad een aanvullende belasting van 6 % hanteert en zich daarmee onder het gemiddelde van de andere gemeenten bevindt. Ook al is het aantal inwoners gestegen, het gemiddelde inkomen is gedaald en bevindt zich onder het gewestelijk en nationaal gemiddelde; als gevolg vermindert het belastingvermogen van de bevolking.

De gemeentebelastingen maken 25 % uit van de fiscale ontvangsten. In november 2005 heeft de Stad een nieuwe belasting op rendez-voushuizen ingevoerd. De aanslagvoet van de belasting is vastgesteld op 2.500 € per jaar en per ontmoetingsruimte (kamer, appartement, salon of andere).

Op vlak van de **eigen ontvangsten** dalen de inkomsten uit prestaties als men geen rekening houdt met de concessie-inkomsten van het casino uit 2004. De inkomsten uit schuld dalen op hun beurt door de progressieve openstelling van de energiemarkt (te wijten aan een vermindering van de dividenden ontvangen van de intercommunales die hun activiteiten moeten beperken tot het beheer van het distributienetwerk).

Op vlak van de **uitgaven** maakt de Stad een verplichte dotatie over aan andere actoren in het openbaar domein. Voor het jaar 2006 verhoogt de dotatie voor het OCMW van 40 naar 40,5 miljoen, wat een stijging is van 1,37 %. De bijdrage in de werkingskosten van de politiezone Brussel Hoofdstad-Elsene bedraagt 81.782.000 € voor 2006. De personeelsuitgaven, die ± 49,20 % van de gewone uitgaven uitmaken, verhogen door een stijging van de bijdragevoet berekend op de loonmassa van het statutair personeel.

De administratieve boetes, die kunnen worden opgelegd op basis van het politiereglement, zijn een doeltreffend afschrikmiddel in de strijd tegen overlast. De gemeente kan op die manier hinderlijk gedrag bestrijden zonder normaal gesproken een beroep te moeten doen op het parket, dat in de praktijk deze overtredingen meestal klasseerde zonder gevolg.

Tot slot willen we nog vermelden dat er geen vooruitgang is geboekt inzake het eisen van een billijke vergoeding voor de dode hand, wat was voorzien in de oorspronkelijke tekst van het GemOP. Talrijke openbare gebouwen zijn vrijgesteld van de onroerende voorheffing; de financiële tegemoetkoming aan de Stad door de federale staat, ter compensatie van dit verlies aan inkomsten, blijft onder het bedrag dat haar als Europese, nationale en gewestelijke hoofdstad toekomt.

8.2 Organisatie van departementen en diensten

Vanaf 2000 heeft een herstructurering van bepaalde diensten van de Stad plaatsgevonden. Denken we bijvoorbeeld aan de oprichting van de Grondregie in 2002 (de voormalige dienst van de stadseigendommen), tengevolge waarvan het departement Economie werd vervangen door het departement Handel en Grondregie van de Stadseigendommen. Als gevolg van de oprichting van de vzw BRAVVO gingen meer dan 75 sociaal-preventieve werkers over van de Stad naar de vzw. De toename van het aantal vzw's of paracommunale instellingen, evenals de verdeling van bevoegdheden over meerdere leden van het Schepencollege, dreigt de structuur van de administratie minder doorzichtig te maken. De bevoegdheden van het departement van de wegeniswerken bijvoorbeeld zijn verdeeld over niet minder dan 6 schepenen.

Als gevolg van de politiehervorming en de daaruit voortvloeiende herverdeling van bepaalde bevoegdheden, werden bepaalde departementen gedeeltelijk gereorganiseerd. Het beheer van de parkeerautomaten en de administratieve taken verbonden aan de opening en de controle van horecazaken werd overgedragen aan de Handel, de gevonden voorwerpen aan Stedenbouw en het beheer van de verkeersborden en -lichten aan de Wegeniswerken. Ten gevolge van deze reorganisatie werden 61 nieuwe agenten aangeworven. Voor de controle van de parkeerautomaten werd bijvoorbeeld een team van 22 controleagenten en 7 administratieve personeelsleden opgericht. Voor de administratieve opvolging van horeca-activiteiten wil de Stad 5 extra personen aanwerven.

Als een van de wijzigingen in de departementen kunnen we nog de verdere ontwikkeling van de interne drukkerij vermelden, die een grafisch vormgever heeft aangeworven en nu ook in kleur kan afdrukken. Op vlak van informatica heeft de installatie van het Workflow-systeem in juli 2005 meerdere voordelen opgeleverd: op gebied van de snelheid waarmee informatie kan uitgewisseld worden, kennis van de vooruitgang van dossiers en het uitsparen van papier (met het oog op duurzame ontwikkeling).

Tussen 2001 en 2005 werden 220 extra personeelsleden aangeworven door de Stad, wat het personeelsbestand op een totaal van 3.435 personen brengt. Vanaf mei 2003 organiseert de Stad twee keer per maand een onthaaldag voor de nieuwe personeelsleden. Tijdens deze dag krijgen de deelnemers informatie over de organisatie van de Stad, het personeelsstatuut en de Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk. Dit is tevens ook de gelegenheid om voor het eerst kennis te maken met hun toekomstige collega's. Om de band tussen het personeel te versterken werd het tijdschrift PerBru News in het leven geroepen in juni 2005. Dit is een tweemaandelijks publicatie die zich richt tot alle personeelsleden van de Stad en een vrijetijdsagenda bevat, duo-interviews, voorstellen voor uitstappen, een persoverzicht, ... Voor de motivatie van het personeel wordt gezorgd door het organiseren van opleidingen en het opstellen van een nieuw reglement in verband met de evaluatie van bevorderingen. Als financiële stimuli kunnen we een verhoging van het salaris en van het vakantiegeld vermelden en de afschaffing van een maximumgrens voor de terugbetaling van het NMBS-abonnement.

8.3 Relatie met de bevolking

De website van de Stad Brussel (www.brucity.be) is het vertrekpunt voor alle informatie over de diensten van de Stad en hun activiteiten. Deze site, die al bestaat sinds 1998, moet

gereorganiseerd worden om zijn structuur overzichtelijker te maken en opzoeken te vergemakkelijken. Deze reorganisatie wordt momenteel bestudeerd. Op 1 juni 2005 heeft de Stad haar eerste elektronisch loket geopend. Via dit loket, dat toegankelijk is via de website, kan men administratieve documenten aanvragen (uittreksels van akten, gezinssamenstelling, bewijs van goed zedelijk gedrag, enz.) zonder zich te moeten begeven naar het Administratief Centrum. Na de bestelling worden de documenten met de post opgestuurd.

Het Huis van de Participatie en van het Burgerschap staat ten dienste van de inwoners van de Stad voor alle aangelegenheden omtrent het openbaar leven en de projecten van de Stad. In 2002 heeft ze het beheer over de Wijkadviescommissies overgenomen, waar de bewoners met de afgevaardigden van de overheid kunnen discussiëren over het gemeentebestuur. Om een idee te geven: het opkomstpercentage voor de jaren 2002-2004 bedroeg gemiddeld 1,69 %. Het Huis van de Participatie organiseert ook openbare vergaderingen, zo bijvoorbeeld over de inrichting van de comfortzone in 2004. De laatste jaren is zijn rol minder actief geworden en beperkt het zich eerder tot een ondersteunende functie, en de capaciteiten van zijn personeel worden onderbenut. Als één van zijn andere projecten kunnen we nog het Kanaal van de Participatie aanhalen, een informatieblad over de evenementen in de Stad en de deelname aan het gemeentelijk leven dat herhaaldelijk wordt uitgezonden op het teledistributienet. Deze dienst is wel enkel toegankelijk voor abonnees van Coditel.

Binnen de Stad bestaan ook nog andere overlegorganen tussen de bewoners, de gemeente en het verenigingsleven – zoals de Adviesraad voor de Derde Leeftijd, voor de Handelaars of voor Internationale Solidariteit. Er wordt eveneens voor een participerende aanpak geopteerd naar aanleiding van grote openbare werken, zoals bijvoorbeeld de heraanleg van de Stalingradlaan en van de Verdunstraat in Haren. De buurtbewoners krijgen de kans om hun bekommernissen uit te drukken en vragen te stellen tijdens openbare vergaderingen. Op die manier kunnen ze een invloed uitoefenen op de evolutie van het project. Oorspronkelijk hield de herinrichting van de De Vriërestraat en de aangrenzende straten (in de buurt van het Koninklijk Domein van Laken) enkel een heraanleg van de infrastructuur in om de problemen qua stabiliteit van de ondergrond op te lossen. Op vraag van de bewoners evolueerde het project naar een volledige herinrichting van de openbare weg, een beveiliging van het Nederlandstalige scholencomplex in de buurt, de instelling van een zone 30 en een beperking van het doorgaand verkeer dankzij de omleiding van meerdere verkeersassen.

Eind 2001 werd de Cel voor Ontwikkeling van de Samenwerking opgericht binnen het OCMW als steun aan de sociale antennes om zo de sociale actie uit te breiden naar het Brusselse verenigingsleven. Het OCMW heeft eveneens een Participatiebudget opgezet in drie wijken om burgers en verenigingen dichter bij elkaar te brengen door hun aandeel in een deel van het budget van het OCMW, om zo projecten te kunnen uitwerken voor de verbetering van de levensomstandigheden in de wijken.

8.4 Relatie met de andere gemeenten en overheden

Het overleg vindt ook plaats op institutioneel niveau, tussen de Stad en de andere openbare of gemeentelijke instanties. De politie kan de steun vragen van andere aangrenzende zones of van de federale diensten om geïntegreerde acties te voeren waarin meerdere zones samen optreden, bijvoorbeeld om de autodiefstallen aan te pakken.

De Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (VSGB) is een vzw met als voornaamste opdracht de 19 Brusselse gemeenten en OCMW's bij te staan in de uitvoering van hun opdrachten ten dienste van de burgers. Deze opdracht neemt de vorm van een dubbele doelstelling aan: hun algemene werkingsvoorwaarden verbeteren (zowel wat betreft financiën, taakverdeling, personeelsbeheer, bevoegdheden, controle, ...) en een welbepaalde bijstand bieden door aan de leden advies, vorming en informatie aan te bieden. Op initiatief van de VSGB werd een gemeenschappelijke basis voor een nieuwe gemeentelijke stedenbouwkundige verordening opgesteld.

De BVPB (Brusselse Vereniging voor Plantsoenbeheerders) is een vereniging die technische vormingen, discussieforums of bedrijfsbezoeken organiseert. De leden van de vereniging zijn afkomstig uit de 19 Brusselse gemeenten en gewestelijke en federale instanties zoals het BIM, het BROH (Bestuur Ruimtelijke Ordening en Huisvesting), het BUV (Bestuur Uitrusting en Vervoer) en de DML (Directie Monumenten en Landschappen).

Het overleg inzake de sociale actie gebeurt onder andere via de Bijeenkomst van de Voorzitters en de Secretarissen van de 19 Brusselse OCMW's. Een standaardisatie van de statistieken van de hulp die door alle OCMW's verstrekt wordt, is in ontwikkeling.

EVALUATIE

Dit hoofdstuk behandelt enkele problemen waarop we zijn gestoten tijdens het opstellen van het eerste evaluatieverslag van het GemOP. Het gaat om drie elementen: het hulpmiddel op basis waarvan het verslag werd opgesteld, de link met de jaarverslagen en de maatregelen waar geen vooruitgang werd geboekt.

Beoordeling van de instrumententabellen

De analyse van de instrumententabellen spitst zich toe op drie onderdelen: hun vorm en structuur, hun inhoud en het gemak waarmee ze kunnen geëvalueerd worden.

Qua vorm zijn de instrumententabellen samengesteld uit 960 maatregelen, zowel algemeen als specifiek, die zijn onderverdeeld in 8 hoofdstukken. Wegens het grote aantal maatregelen is het een hulpmiddel dat zeer log is in gebruik en het aantal herhalingen en interne verwijzingen (zoals "Cfr...") maakt het volledig onhanteerbaar. De structuur met 8 hoofdstukken uit de instrumententabellen beantwoordt niet aan die van de krachtlijnen, die uit 4 hoofdstukken bestaat, wat verwarrend is. Bovendien stemmen bepaalde maatregelen niet overeen met de doelstellingen waaraan ze verbonden zijn.

Qua inhoud zijn de maatregelen nu eens te gedetailleerd, dan weer te algemeen, zelfs in hun formulering (het werkwoord "ontwikkelen" bijvoorbeeld is te vaag). Het aantal maatregelen dat met Stedenbouw verband houdt, is te omvangrijk, ongetwijfeld omdat het initiatief en de uitwerking van het GemOP van dit departement komen. Andere sectoren, zoals het sociale beleid, komen daarentegen onvoldoende aan bod. De aandacht die besteed wordt aan de hoofdstukken is trouwens ongelijkmatig verdeeld. De thematiek van de huisvesting, bijvoorbeeld, geniet veel aandacht in vergelijking met die van de stad in haar functie van hoofdstad. Bepaalde multidisciplinaire programma's, zoals de wijkcontracten, zijn verdeeld over meerdere hoofdstukken; als gevolg daarvan is het moeilijk om een globaal overzicht te krijgen van hun verwezenlijking. Een mogelijke oplossing zou zijn om ze in één enkel hoofdstuk onder te brengen. In andere gevallen heeft een verandering van context ertoe geleid dat maatregelen niet meer actueel zijn of onvoldoende aandacht hebben gekregen. Het energiebeleid is ondertussen bijvoorbeeld veel belangrijker geworden voor de Stad. De strijd tegen de toename van kantoren in de Louizawijk is daarentegen achterhaald gezien de huidige tendens op de vastgoedmarkt, die de huisvesting gunstiger gezind is dan tien jaar geleden.

De evaluatie van de acties op zich ging niet altijd gemakkelijk en kon soms niet worden uitgevoerd om verschillende redenen. Eerst en vooral verliep de communicatie binnen de Stad omtrent het GemOP eerder moeizaam en de personen waarop de acties betrekking hebben gelet op het vaak transversale karakter van de acties ondernomen door de Stad. Betrouwbare indicators waren niet altijd onmiddellijk beschikbaar. Voor andere acties, die betrekking hebben op externe actoren zoals de vzw's, is het moeilijk informatie te verzamelen want hun activiteiten komen niet aan bod in de jaarverslagen van de Stad. Dit is nog meer het geval voor de actoren die zich volledig buiten de Stad situeren. Het politieke karakter van bepaalde maatregelen, ten slotte, verhindert een concrete beoordeling van hun verwezenlijking. Denken we bijvoorbeeld aan het eisen van een billijke vergoeding voor de dode hand of de maatregelen in verband met het lawaai van de vliegtuigen, waar de Stad geen leidende rol